Lodzer Tageblat № 140

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47.

דאָנערשטאָג, פ' קרח ג' תמוז תרצ"א | 18 czerwca 1931 r. | 24-טער יאהרגאַנג

שוואכע דיסקוסיע ארום די ענינים פון ארץ-ישראל
אויף דער סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע

ג ע נ ף, 17 יוני (יט"א) ד"ר שילס האָט נעכטען געזאָלט פערלאָזען גענף. אין דער לעצטער מינוט האָט ער אָבער נאָך בעשלאָסען צו בלייבען ביז איבער דער היינטיגער זיצונג פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע.

דער פערלויף פון די בעראַטונגען פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע איבער די א"י-ענינים איז געווען אַ רוהיגער. די פראַגע וועגען אַ פּאַרלאַמענטאַרען קערפּערשאַפט אין א"י, וועלכע איז בעשטימט געוואָרען אין לאָרד פּאַספילד'ס „ווייסבוך" פון יאָר 1930 איז נישט אויסשעפליך דיסקוטירט געוואָרען. אייניגע מיטגלידער האָבען אַנגעפרעגט ד"ר שילס וועגען די פּערספּעקטיווען פון אַ יוד ש-אַראַבישער פערשטענדיגונג. אַנדערע האָבען זיך ווידער פּעראינטערעסירט מיט דעם קאָמוניסטישען קאָנגרעס, וועלכער זאָל האָבען פּאָרגעקומען, לויט די מעלדונגען פון דער פראַנצויזישער פּרעסע מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק אין א"י.

ד"ר שילס האָט איבערגעגעבען דער מאַנדאַט-קאָמיסיע זיינע איינדרוקען בעת זיין רייזע איבער א"י.

גענעראל-שטרייק אין ארץ-ישראל זיך נישט איינגעגעבען

י ר ו ש ל י ם, 17 יוני (ט) דער אַלגעמיינער שטרייק וואָס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דורך דער אַראַבישער עקזעקוטיווע צו דער יאָהרצייט פון די פּערזאָנלעכע מערדער פון די אויגוסט-אונרוהען פון 1929, איז דורך אומבעמערקט. בעזונדערס שוואַך האָט מען דעם שטרייק געפיהלט אין ירושלים. דער שטרייק האָט געהאַט אַ רוהיגען פערלויף.

פּיעראַצקי זאל ווערען אינערן-מיניסטער

וו אַ ר ש אַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף אָרט פון מיניסטער סקלאַדקאָווסקי, וועלכער זאָל בעשטימט ווערען אַלס 2-טער וויצע קריגס-מיניסטער, זאָל קומען דער ביז-איצטיגער וויצע-מיניסטער פּיעראַצקי.

אלבאנישער קעניג נישט ערמארדעט

בודאַפּעסט, 17. יוני (ט)

די בודאַפּעסטער בלעטער ברענגען ידיעות פון בעלגראַד, טריעסט און רוים, לויט וועלכע עס וועט ענטשידען אָפּגעלייקענט די ידיעה פון „רעמער ביורא", אַז קעניג זאָגאַ פון אַלבאַניען זאָל זיין ערמאָרדעט געוואָרען.

ערשטע געלדער צו בויען די אויבער-שלעזישע באהן-ליניע

פּ אַ ר י ז, 17. יוני (ספּ. צום „לאָדז. טאָג.") היינט איז פּאַרגעקומען אַ זיצונג פון'ם פראַנצויזישען קאָמיטעט צו בויען די באַהן-ליניע פון גדיניע און אויבער-שלעזיען.

אויף דער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די ערשטע העלפט פון דער ערשטער טראַנשע פון דער הלואה און דער גרויס פון 165 מיליאָן זאָל געשיקט ווערען קיין פּוילען דעם 28. ד. ח. און די צווייטע העלפט דעם 12 יולי.

מיין חשוב'ן פריינד ה' אברהם קלעפפיש און פאַמיליע צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען און טייערען פּאָטער

נ"ע פישל

דריקט אויס דעם וואַרימסטען מיטגעפיהל

ס. בארנשטיין

דער אין טרויער רוהענדער אלמנה, ברודער, שוואָגער'ס און קרובים פון דעם געזעלש. טוער, פּיאָנער פון דער יודישער פּרעסע אין לאָדז

עמנואל האמבורסקי נ"ע

דריק איך אויס מיין אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל. זייט געטרייסט.

יצחק יעקב שאַכטער.

קאמוניקאט.

דערמיט טיילע איך מיט די ג' ה' פאַבריקאַנטען און סוחרים, דאָס אין נעהם אָן פערשידענע סחורות צו עקספּעדירען קיין קעלץ און אומגעגענד ווי אויך פאַר זאַליטשעניעס צאָהל איך זאָפאָרט אויס מזומנים געלד.

צו דער בעקוועמליכקייט פון די ה"ה סוחרים און פאַבריקאַנטען נעם איך אָפּ די סחורה מיט אייגענע פערד. מיט אַכטונג

קעלצער עקספעדיציע „רעקארד"
לאדז, זאַוואַדזקאַ 20, טעל. 122-36
אינה. א. קליינשטיין

בעמערקונג: אַלע קלאַגען וואָס הערען זיך, אַז מיר פעראייניגען זיך מיט דער עקספּעדיציע „פּאָלאָניאַ"—זענען פאַלשע, און אַזעלכעס קען קיינמאָל נישט פאָרקומען.

ע. אייזערט און זיין געוועזענער איידעם גרודזשעלסקי ווידער פאר'ן געריכט

אייזערט'ס געוועזענע פרוי און איהר טאָכטער בעמיהען זיך רייניצוואַשען פון די פּאַריזאָרפּען, אַז זיי האָבען געפיה... אַ „פרעהליד" לעבען. געהיימנישען פון זייערע בודוארען און פּיקאַנטע ...כטעס פון שלאָף-צימער

געריכט ארויסגעטראגען א בעפרייאונגס-אורטייל

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט זיך אין וואַרשאַווער קרייז-געריכט אָפּגעשפּילט דער צווייטער אַקט פון פּראָצעס פון'ם לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריעלער אייזערט געגען זיין פרוי און טאָכטער, צוליב'ן פּראָצעס פון גרודזשעלסקי'ן וועלכער האָט געשאָסען אויף מאיאָר קלאַב.

אין געריכט זענען אָפּגעשפּיגעלט געוואָרען די פערהעלטנישען, וואָס האָבען געהערשט אין פּריוואַטען לעבען פון לאָדזער רייכען פאַבריקאַנט אייזערט.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זענען געזעסען 8 פּערזאָן מיט אייזערט" און גרודזשעלסקי'ן בראש, וועלכע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען אין אָפּגעבען פאַלשע ערקלעהרונגען אין וואַרשאַווער געריכט ווען נט פון אייזערט'ן און גרודזשעלסקי'ן מיט זיינע פרויען.

אין יאהר 1927 זענען אין געריכט פון'ם קאָנסיסטאָריום פון דעם וואַרשאַווער ביסקופּטום געפיהרט געוואָרען די גט-פּראָצעסען פון אייזערט'ן געגען זיין פרוי און פון זיין טאָכטער מעלאַניע געגען איהר מאַן גרודזשעלסקי.

בעת דער פערהאַנדלונג האָט די דינערשאַפט, וואָס זאָל זיין איבערגעקויפט געוואָרען, אָפּגעגעבען אונגינסטיגע ערקלעהרונגען געגען די פרוי אייזערט און איהר טאָכטער. זיי האָבען דערביי איבערגעגעבען פּיקאַנטע געשיכטעס פון'ם שלאָף-צימער פון ה' אייזערט און גרודזשעלסקי'ן און די געהיימניסען פון זייערע פרויען'ס בודוארען און די ראָלע, וואָס עס האָט אין דאָזיגען הילענדיגען לעבען געשפּילט דער אומגעקומענער קלאַב.

אַזוי האָבען די דינער דערציילט, אַז קלאַב פלעגט אין האַלבער נאַכט אין נעגליזש בעזוכען די בודוארען פון די פרויען און פערקעהרט, ווי די דאַמען האָבען אין לופטיגע פּיזשאַמעס אַיינע נאָך דער אַנדערע בעזוכט דאָס שלאָף צימער פון קלאַב'ן.

די פרוי אייזערט און איהר טאָכטער האָבען געגען די דאָזיגע בעשולדיגונגען אָפּגעגעבען אַ אָנקלאַגע צום פּראָקוראָר אַנגעוויזענדיג, אַז דאָס זענען הוילע אויספאַנטאַזירטע מעשיות און עס איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַ אויספאָרשונג. אין תחלת האָט די אויספאָרשונג נישט געגעבען קיין שום קאָנקרעטע בעווייזען, ערשט שפּעטער, ווען אין אַפּעלאַציע געריכט איז די אָנגעקלאָגטע אַנערקענט געוואָרען דאָס רעכט פון אַ צווייטע אָנקלאַגע, איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען דער בעשולדיגונגס-אַקט.

מצד דער אָנגעקלאָגטער דינערשאַפט זענען געווען 8 פּערזאָן, מיט עמיל אייזערט און סטעפאַן גרודזשעלסקי בראש. פון די עדות זענען אויך געווען 8 פּערזאָן מיט עמיל אייזערט'ס און גרודזשעלסקי'ס געוועזענע פרויען בראש.

די אָנגעקלאָגטע האָבען פערטיידיגט די אַדוואָקאַטען גלערנטער, ביעאַט, וואַסערבערגער און סקאַפּשינסקי.

נאָך'ן אויסהערען די צדדים און נאָך די רעדעס פון פּראָקוראָר און פערטיידיגער האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַ בעפרייאונגס-אורטייל געגען אייזערט'ן און גרודזשעלסקי'ן.

—=0§0=—

נאך קורצע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 78 יאהר אונזער אונפערגעסליכע

נ"ע

ליבע מאנאסאווסקא

(געב. קויפמאן)

די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 18 יוני ד. י. א זייגער 1 נאכמ. פון טהרה-הויז וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

ווזיט פון אמעריקאנישע מיניסטארען אין לאנדאן

אמעריקא גרייט צו מאכען פערלייכטערונגען אין צאהלען די מלחמה=חובות

אמעריקאנישע מיניסטארען מעלאן און סטימסאן אין לאנדאן

לאנדאן, 17. יוני (ט.)

דער אמעריקאנישער פינאנץ מיניסטער מעלאן און אויסערן=מיניסטער סטימסאן זענען היינט אנגעקומען קיין לאנדאן. דער פרעסע האבען זיי ערקלערט, אז זייער באזוך טראגט א ריין פריוואטען כאראקטער.

דער „דעילי העראלד" שרייבט וועגען זייער באזוך אין לאנדאן. אז הובער האט זיך סוף כל סוף ארומגעזעהן, אז מען מוז עפעס טון אין דער פראגע וועגען די מלחמה=חובות, אויב מען וויל אויסמיידען א פינאנציעלען צוזאמענברוך אין אמעריקא.

מעלאן און סטימסאן האבען היינט קאנפערירט מיט מאקדאנאלד'ן און הענדערסאנ'ען.

ארבייטסלאזע אונרוהען אין דייטשלאנד

בערלין, 17. יוני (ספ. צום „לאדז. טאג.") אין מאנהיים איז געקומען צו גרויסע ארבייטסלאזע אונרוהען. אוים מירא פאר עקסצעסען האבען די בוהרים פערמאכט די געשעפטען און ארויפגעלאזען די שאלוזיען. דער המון האט געפרובט שטירמען א פאבריק, וואו די ארבייטער שטרייקען און דער שטרייק איז דורך א טייל ארבייטער געבראכען געווארען.

די פאליציי האט די דעמאנסטראנטען פערטריבען מיט גומענע שטעקענס. עס זענען פערהאן פיל פערוואונדעטע.

הילף פאר עסטרייך מצד פראנקרייך

פאריז, 17. יוני (ט)

די פראנצויזישע רעגירונג האט לויט דער מעלדונג פון „מאטען". אויף דער אין דינסטאג אפגעהאלטענער זיצונג פון מיניסטארען ראט, בעשלאסען צו העלפען עסטרייך. די הילפס אקציע פאר מיטעל אייראפע און בעזונדער'ס פאר עסטרייך זאל געפיהרט ווערען דורכ'ן פעלקער בונד, וואו ער זאל פאר דעם צוועק געשאפען ווערען א ספעציעלער קאמיטעט.

פראצעס געגען די געוו. בריסקער ארעסטירטע ווערט פארקומען טרשט אין הערבסט

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) נעכטען האט ריכטער דעמאנט אפגעשלאסען די אויספארשונג געגען די געוועזענע בריסקער ארעסטירטע. די אקטען וואס ענטהאלטען 16 בענדער זענען איבערגעגעבען געווארען דעם פראקוראר.

די שטראף-פערהאנדלונג געגען קארפאנטי'ן איז אפגעשטעלט געווארען צוליב דער אינטערווענץ פון שלעזישען סיים

פון דער אויספארשונג איז אויך אויסגעטיילט געווארען דער ענין פון געוו. דעפוטאט פאפיעל, וועלכער ווערט, ווי בעקאנט, אנגעקלאגט אין מיסברויכען ביי מיליטערישע ליפערונגען.

דער פראצעס געגען די געוו. בריסקער ארעסטירטע זאל פארקומען ערשט אין הערבסט.

דעלעגאציע פון „לעוויאטאן" ביים פינאנץ-מיניסטער

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) פינאנץ-מיניסטער פילסודסקי האט היינט אויפגענומען א דעלעגאציע פון „לעוויאטאן" מיט פרעז. ווירזשביצקי בראש.

514 קרבנות פון די ים-קאטאסטראפע אויפ'ן אטלאנטיק

פאריז, 17. יוני (ט.)

די צאהל קרבנות פון דער אינטערגעגאנגענע שבאציר=שיף סט. פהילבערט" איז געוואקסען אויף 514.

סאוו.-רוסלאנד טרעט אפ כינא א טייל פון דער מזרח-כינעזישער באהן

געגען א ערלויבניש פון א פרייען עקספארט

ניו יארק, 17. יוני (ט.)

לויט ווי דער „טיימס" מעלדעט פון שאנגהאי איז געשלאסען געווארען א אפמאך צווישען די רעגירונגען פון מאסקווא און נאנקין, לויט וועלכען די סאוויעטען טרעטען אפ דער נאנקינער רעגירונג א 50 פראצענטיגען אנטייל אין דער מזרח כינעזישער באהן, וואס בעטרעפט ביז 400 מיליאן דאלאר רובעל.

די קויפס=סומע וועט ניט אויסגעצאהלט ווערען אין מזומן, נאר אין הנחות פון איינפיהר צאל אויף רוסישע סחורות.

די דאזיגע רעגולירונג וועט די סאוויעטען מעגליך מאכען ארייינצופיהרען פריי פון יעדען צאל סחורות קיין כינא און צו קאנקורירען מיט אלע אנדערע אויסלענדער.

קאפיטאן ווילקינס וועט ווייטער פאהרען צום נארד-פאל

לאנדאן, 17. יוני (ספ. צום „לאדז. טאג.") די אונטערוואסער שיף „נאוטילוס", וואס איז צוגעשלעפט געווארען אין איינער פון די אירלענדישע פארטען דורך דער אמעריקאנישער קרייצער שיף „וויאמינג", ווערט רעפערירט און ווי מען מעלדעט, האט דער קאפיטאן ווילקינס בעשלאסען נאכ'ן פערענדיגען די רעפעראציע ווייטער פארטצוזעצען די רייזע צום נארדפאל.

ערד-ציטערניש אין אפגאניסטאן

לאנדאן, 17. יוני (ט)

לויט מעלדונגען פון אפגאניסטאן, איז אויף צפון פון קאבול פארגעקומען א ערד ציטערניש. מען האט די ערד ציטערניש געשפירט אויף א שטח פון 60 מייל ווייט פון קאבול. 15 מענשען זענען דערהרג'עט געווארען און 50 הייזער זענען איינגעפאלען.

היישעריק אין אפריקא אנגעמאכט א גרויסען חורבן

לאנדאן, 17. יוני (ספ. צום „לאדז. טאג.") אין דער ענגלישער קאלאניע אין אפריקא קעניון האט זיך אראפגעלאזען א געדיכטע כמארע היישעריקען, וואס האבען פערדארבען 20 מיליאן העקטאר בעזייטע פעלדער. אין דער קאלאניע קיסום, וואו עס וואוינען אייראפעאישע קאלאניסטען, האט דער היישעריק פערניכטעט 4 פינפטעל פון הייעריגען גערעטעניש. פיל פאווינצען דראהט א הונגער געפאהר.

די צוברייטונגס-ארבייטען צו דער קאלענדאר-רעפארם

גענף, 17 יוני (יט"א) נעכטען האט זיך געשלאסען די סעסיע פון דער צוגרייטונגס-קאמיסיע צום קאלענדער-רעפארם. עס זענען אויסגעהערט געווארען די בעריכטען פון די בעזונדערע לאנדס-קאמיטעטען. עס שטעלט זיך ארויס, אז אויף די פראגען פון אנ'עקאנאמיש סאציאלען כאראקטער רוקען זיך ארויס אין דער ערשטער רייה די פראבלעמען פון רעליגיעזער נאטור.

אל קאפאנע זיך מודה געווען אין ארויסדרעהען פון צאהלען שטייערן

ניו יארק, 17. יוני (ט)

דער בעקאנטער אמעריקאנישער אוואנטוריסט קעניג אל קאפאנא האט זיך מודה געווען, אז ער האט זיך ארויסגעדרעהט פון צאהלען שטייערן. מיט זיין מודה זיין פערשפארט ער זיך גרויסע פראצעס קאסטען געווינט געלייבצייטיג מילדערע אומשטענדען. מען רעכענט, אז ער וועט בעקומען 2 אין האלב יאהר תפיסה. דער אורטייל ווערט ערווארט אין 30 ד. ח. די איבערראשענדע ווענדונג האט געמאכט א גרויסען רושם.

מוטער-מערדער פאר'ן בערלינער געריכט

דער סענסאציאנעלער פראצעס האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג

בערלין, 17. יוני (ט)

פאר א געריכט פון געשווארענע האט זיך היינט אנגעהויבען אין בערלין דער פראצעס געגען 25-יעהריגען מאקס טולעצקי, וואס ווערט אנגעקלאגט אין ערמארדען זיין מוטער.

דער פראצעס וועט דויערן 5 טעג אין ער האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

צום פראצעס זענען ארויסגערופען געווארען 32 עדות און 8 מעדיצינישע עקספערטען-פסיכיאטרען.

טולעצקי האט אין דער נאכט פון 6 אויפ'ן 7 אויגוסט פון פאריגען יאהר דערשטאכען אויפ'ם מויט אין באד צימער זיין מוטער, די 47-יעהריגע שנייידערין עמיליא נעהויז-טולעצקא.

צומארגענס נאכ'ן מארד האט דער מערדער זיך געמעלדעט אין פאליציי און ערקלערט, אז ער האט דערשטאכען זיין מוטער פערטיידיגענדיג זיך פון א אנפאל די אויספארשונג האט אבער בעוויזן, אז ער איז אנגעפאלען פלוצלינג אויף די מוטער און זי דער'הרג'עט.

אין ערשטען טאג פון דער פערהאנדלונג האט דער אנגעקלאגטער דערצעהלט זיין לעבענס-געשיכטע. זיין יוגענד אין הויז פון די עלטערן איז געווען א גיהנום ער איז בעהאנדעלט געווארען ווי א אינגעוועצליך קינד. די מוטער האט אוהם תמיד געקאפעטוועט מכות רצח און אפילו געפרובט ארייננעמען סם אין זיין עסען.

זיין ערציהונג איז געווען א נאכלעסיגע. ער האט גארניט געוואוסט וואס עס איז אזוינס רעליגיע, ערשט אין תפיסה האט ער גענומען לייענען די ביבעל.

דע רערשטער עדות א פאליציי-קאמיסאר דערצעהלט, אז טולעצקי האט פערבראכט אין מעקסיקא און זיך תמיד בעשעפטיגט מיט דעם מנהג פון „גואל הדם", וואס איז דארט פערשפרייט.

מארגען ווערען אויסגעהערט די ווייטערע עדות.

לאדזשער וואיעוואדזטווא ווערט נישט אפגעשאפט

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די פוילישע טעלעגראפען אגענטור איז בעפולמעכטיגט געווארען אפצולייקענען די קלאנגען אז די לאדזשער וואיעוואדזטווא זאל אפגעשאפט ווערען. די פראגע איז לכתחלה גארנישט געקומען אין בעטראכט ביים אויסארבייטען דעם נייעם פלאן פון דער מלוכה אדמיניסטראציע.

פארשטעהערשאפט פון יוד. בעפעלקערונג אין רומענישען פארלאמענט

בוקארעשט (יט"א) אויפ'ן יסוד פון אנ'אבמאך, וואס איז געשלאסען געווארען פאר די וואהלען, האבען דר. מאיר עבנער און דר. טעאדאר פישער, וועלכע זענען אויסגעקליבען געווארען פון דער „יודישער פארטיי", רעזיגנירט פון זייערע מאנדאטען לטובת די ה"ה דר. לאנדאו און זינגער. דר. טעאדאר פישער וועט אויך ווייטער שטעהן בראש פון דער „יודישער פארטיי". דר. פישער און ד"ר עבנער וועלען נישט געקוקט אויף זייער רעזיגנאציע, פערבלייבען מיטגלידער פון דעם יודישען פארלאמענטארישען קלוב.

אויפ'ן סמך פון דער נייער צוטיילונג פון די מאנדאטען וועט די יודישע בעפעלקערונג אין רומעניען זיין רעפרעזענטירט אין פארלאמענט דורך די דעפוטאטען ד"ר לאנדאו, זינגער דר. יוסף פישער, דר. מאקס דיאמענט און ה. גאנדאר העדושעדעס (דער לעצטער האט קאנדידירט אויף דער ליסטע פון דער אונגארישער מינדערהייטס-פארטיי).

אין רומענישען סענאט וועלען פאלגענדע 7 סענאטארען רעפרעזענטירען די יודישע בעפעלקערונג: הרב-הכולל דר. נעמיראווער (אלס פארשטעהער פון דער יודישער אמונה), מאקס אנשעל, ווילהעלם דינערמאן, דר. עזרא בערקאוויטש, י. פינקעלשטיין, יצחק בענוועניסטי און ג. ריוועסאן.

א ביטע פון 400 ארטיסטען און זשורנאליסטען צו דער זעלבסטפערוואלטונג

תל אביב, (יט"א) מעהר פון 400 ארטיסטען, מוזיקער און זשורנאליסטען האבען אונטערגעשריבען א פעטיציע צו דער עיריה אין תל=אביב, פארערנדיג דאס אפשאפען די פעראָרדנונג, וואס איז לעצטענס ארויסגעגעבען געווארען צו שליסען די רעסטאראנען און קאפע=הייזער 12 א זייגער ביינאכט. די מחברים פון דער פעטיציע ווייזען אן אויף דעם אומלאגישקייט פון אזא מין פעראָרדנונג, וועלכע נעמט צו ביי הונדערטער פערזאנען פון פרייע פראפעסיעס די מעגליכקייט זיך צוזאמענצוקומען אין די איינציגע פאר זיי פרייע שעה'ן נאך האלבער נאכט.

„עס פעהלען אונז אברבנאל און שפינאזא..."

ערקלערונג פון שפאנישען אמבאסאדאר אין בערלין

בערלין (יטא) דער שפאנישער אמבאסאדאר אין בערלין ה' אמעריקא קאסטרא האט צוגעשיקט דער יודישער טעלעגראפען=אגענטור אנ'ערקלערונג, אין וועלכער ער שרייבט צווי. אנד.:

דער רעפרעזענטאנט פון דער שפאנישער רעגירונג אין בערלין שטעלט פעסט מיט גרויס צופרידענהייט, אז איז אוצמיגען מאמענט עקזיסטירען שוין נישט מעהר קיין שום שטערונגען פון רעכטליכען, מאראלישען אדער סאציאלען כאראקטער, וואס זאלען שטערען אויפ'ן וועג פון א יודישער אימיגראציע קיין שפאניען, אין שפאניען האבען שטענדיג געלעבט יודען, הגם פערהעלטניסמעסיג נישט פיל צוליב די פערשידענע און משך פון יאהרהונדערטער געהאר'ע'ועמע פאראורטיילען. אבער די נייע ציי-טיגע שפאניען, בעזונדערס די רעפובליקאנישע שפאניען האט פערלאזען די דאזיגע פאראורטיילען, די רעליגיעזע טאלעראנץ, וואס איז געזיכערט געווארען דורך דער קאנסטיטוציע פון יאהר 1876, איז פערברייטערט געווארען צום פער-נעם פון א פולשטענדיגער פרייהייט פון אלע רעליגיעס. די גזרה פון 1492 האט שוין איינגענטליך נישט קיין פראקטישע יורידישע קראפט זייט דער רעוואלוציע פון 1868, הגם מאראליש קען מען ניט לייקענען, אז אין דער אינ'אפענ'אינטער עפענטליכקייט איז ... געבליבען געווארען אלס א לאנד, אין וועלכען די אויסשליסליך אנערקענטע רעליגיע איז געווען די קאטוילישע.

די רעפובליקאנישע ארדנונג האט געמאכט א סוף צ דעם דאזיגען מצב. מיט'ן מאמענט ווי עס איז פראקלאמירט געווארען דער וועלטליכער כאראקטער פון דער רעפובליק און עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער קאטאליציזם איז שוין נישט מעהר די אפיציעלע רעליגיע פון שפאניען, איז קלאר געווארען, אז יודען איז געגעבען געווארען דאס עפענטליכע רעכט אויסצואיבען אין שפאניען יעטוועדער רעליגיעזען דינסט, פונקט ווי אין יעדער אנדער פרייע לאנד.

אבער אוועקגעזעהן פון די דאזיגע קלארע בעשטימונגען, וואס זענען נוגע דער פרייהייט פון רעליגיע, דארף די יודישע ראסע אויף דער גאנצער וועלט, און בעזונדערס די ספרדישע יודען, וואס שטאמען פון שפאניען און בענוצען זיך נאך ביז היינט מיט דער שפאנישער שפראך, איינזעהן, אז די רעגירונג פון שפאניען בעשטעהט פון פערזאנען, וועלכע האבען גרונדליך און מיט פערשטענדניש שטודירט די געשיכטליכע פראבלעמען פון שפאניען און אז די שפאנישע רעפובליק איז ענטשטאנען א דאנק דער מיטארבייט פון די קולטורעלסטע עלעמענטען פון לאנד. אין די דאזיגע בעדינגונגען איז ביי היינטיגען טאג קלאר געווארען, אז דאס פעהלען פון יודען אין שפאניען איז אנ'אינאויסמעסטבארער פערלוסט פאר אונזער לאנד. עס פעהלט אונז אונזער אברבנאל און אונזער ברוך שפינאזא, ס'פעהלט אונז די הייווען פאר דער אינטעלעקטועלער יורידונג, וועלכע עס פלעגט אונז געבען די יודישע קהלה. די מאדערנע קולטור איז א פראדוקט פון פערשידענע געגענזייטיגע בעווירקונגען, וועלכע האבען זייט דער רענעסאנס שפאניע אפגעגעבען אינטערעסאנטע ביישטייערונגען. מען האט פערדראנגען די קאטוילישע צייטען, די רעליגיעזע ווערטען פון קינסט און וויסענשאפט. האט אונז אבער געפעהלט די וואונדערבארע סאציאלע עקזיסטענצען פון פראטעסטאנטיזם און דער קריטישער יודישער עלעמענט, וועלכען די שפעטערדיגע אייראפא פערדאנקט אזוי פיל גרויסע און ערהאבענע אינטעלעקטועלע דערגרייכונגען.

די שפאנישע רעפובליק זאגט צו די יודען, וועלכע האבען איהר נעהאט פערלאזען: „זייט געגרוסט און אייער היים=לאנד, אין דעם לאנד פון דאן פערדרא אלפאנסא, אין דעם לאנד פון משה בן מימון, פון שם=טוב, פערנאנדע דע ראס און פון די צאהלרייכע אנדערע, וועלכע האבען ביז דעם יאהר 1492 גע-ווען אנ'אונטערשיידענער בעשטאנדטייל פון גייסטיגען לעבען פון ספרד.

—=0§0=—

צו די ג' ה"ה גנבים!

מאנטאג ד. 15 יוני זייענדיג אויף דער פאסט זאכאדניא 6 האט מען מיר אוועקגע'גנב'עט א פעקעל זייד קרעפ-סאטען. די ג' גנבים ווערען געבעטען אפצוגעבען געגען גרויסע בעלוינונג, מעהר נאך ווי זיי וועלען האבען פאר דער גנבה צו דער פירמע ברידער ווייס פל. וואלנאשטשי 7, עוונטועל פערשטענדיגען זיך טעלעפאניש 139-64. דיסקרעציע געזיכערט

פערלוירען געווארען א פארטפעל אין וועלכען ס'האט זיך געפינען א מיליטער-ביכעל, א פאס אויפ'ן נאמען מ. ווייצהענדלער און אנדערע דאקומענטען. צוו. אנדערע האט זיך אויך געפינען א טשעק אויף 150 זל. צאהלבאר אין טורענער קאאפעראטיווער באנק אויסשט. ס. ר. אלפערט טויערן. דער עהרליכער פינ-דער ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען בעלוינונג צו ה' מ. ווייצהענדלער על. 1 מאי 23 ביי ציפלצר. דער טשעק ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. בעמ.: אלע בעווארענישען זענען געמאכט געווארען.

Dr. M. GOLDFARB

זאוואדזקא 18, טעל. 153-19
הויט, האר און געשלעכטס-קראנקהייטען

Dr.Med. E. Reicher

ספעציאל ארצט
פאר מענער שוואכע הויט האר און וענערישע קראנקהייטען דיאטערמיע-בעהאנדלונג און עלעקטרא-טעראפיע
אלעדזניאווא 28 טעל. 201-93. נעמט אן פון 11— פריה און פון 9—5 אוו. זונטאג פון 9—1 מיטאג
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייז זע

Dr. med. H. Różaner

ספעציאליסט פון הויט- און וענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-98
נעהמט אן פון 8—10; 5—8 אווענד
א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

א בריף=טאש מיט דאקומענטען אויפ'ן נאמען Osjasz Wasserstein איז פערלוירען געווארען. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען בעלוינונג צו ה' אליעזר טאביאש נוואמיעסקא 7.

א יונגעל פון 15—16 יאר

ווערט פון זאפארט געזוכט. צו ערפאהרען שענקיע-וויטשא 23 ביים ציטונגס=פערשפרייטער.

Dr. Niewiażski

ספעציאליסט
פאר סיפיליס, טריפער און מענערשוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
און עלעקטרא-טעראפיע אנאליזען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5—9 און זונטאג פון ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. A. Mazur

וולסכאדניא 65, טעל. 166-01
נעמט אן פון 10—1.30 און פון 4—6 אדווענט

גרויס צימער

מיט 2 פענסטער

זייער גוט געאייגנעט פאר א שניידער אדער אנדערן מלאכה איז פון זאפארט ביליג אפצוגעבען. אדרעס צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע.

ליאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונד
גישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

די איצטיגע לאגע אין פוילען

די הבטחות פון פינאנץ-מיניסטער

דער בודזשעט וועט רעדוצירט ווערען. - די ספקות, ווי דאס וועט העלפען דעם גלייכגעוויכט. - א בודזשעט, וואס דארף אונטער־געהאלטען ווערען מיט טויזענד קלעצער.

רעדענדיג וועגען דעם אינטערוויו פון דעם נייעם פינאנץ-מיניסטער יאן פילסודסקי, שרייבט די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא":

„גאט צו דאנק, וואס דער נייער פינאנץ-מיניסטער איז אזוי לויטער גע־שטימט. און ער איז טאקע אויך גע־רעכט, וואס ער וויל די דאזיגע „גע־העריגע רוהיגקייט" אנשטעקען די גע־זעלשאפט, די פראגע איז נאר צו די גע־זעלשאפט וועט זיך טאקע קאנען אנ־שטעקען דערפון. דערצו איז נישט גענוג בלויז דער רצון אליין, אפילו נישט דער שטארק „רעזידירטער" ווילען, נאר מען דארף אויך דערצו האבען א ראציאנעלען פלאן, געשטיצט אויף טרעפליכע פאר־אויסזעהונגען. א ווילען צו דערהאלטען דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט האט דאך אויך געהאט מארשאל פילסודסקי און מאטושעווסקי. קיינער פון זיי האט דאך נישט געוואלט קיין דעפיציט, און פריהערע האבען אפילו קאטעגאריש ער־קלערט, אז עס וועט נישט זיין קיין דע־פיציט, און דאך — איז געווען און מיר האבען א דעפיציט".

עס איז נישט בלויז געווען און עס איז, נאר עס וועט אויך זיין א דעפיציט ווען מען וועט וועלען דערהאלטען דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט מיט דער הילף פון דעם פלאן, וועגען וועלכען עס רעדט דער פינאנץ-מיניסטער. אויב דער מיניסטער שטעלט פעסט, אז דער מי־ניסטעריען-ראט האט בעשלאסען צו פער־קלענערן די אויסגאבען אויפ'ן לויפענדען יאהר ביז 2 מיליארד 450 מיליאן, שטע־לען מיר פעסט, אז דער דאזיגער בע־שלוס ענטהאלט אין זיך א געפאהר פון דעפיציט, ווארום די הכנסות וועלען נים זיין אזוי גרויס".

וועגען דעם זעלבען ענין שרייבט אויך דער „קוריער פאראנני".

„דער איצטיגער פינאנץ-מיניסטער יאן פילסודסקי האט אנגעזאגט א רייע רעפארמען אין זיין רעסארט. דאס איז אן אפעראציע, וואס ווערט דיקטירט דורך דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט. די ארבייט צו פארבונדען אן'עק מיט אן'עק אין פוילען איז נישט אזא לייכטע ווי די אנדערע מלוכות מיט ריזיגע מיניסטאריען און גייסטע קעפ פון בעאמ־טע. דער חשק און די נויטיגקייט פון הוצאות אין פוילען איז אבער א גרויסע. דער קוואל פון הכנסות איז אבער קליין, און מיט יעדען טאג ווערען זיי נאך קלע־נער. די נויטיגקייט צו רעדוצירען דעם בודזשעט ביז 2 און א האלבען מיליארד, איז זעהר א טרויעריגער. א נויטווענדיגע. און מען דארף פעסטשטעלען מיט צו־פרידענהייט, אז דער מלוכה-באראקטער האט זיך דערקענט אויף דער מחלה, און ער האט אנגענומען די ערשטע פערהי־טונגס-מיטלען". און יעדער מלוכה איז דער גלייכגעוויכט פון בודזשעט א נויט־ווענדיגע זאך, און אמנויטיגסטען איז עס אין אזא מלוכה, וואס האט נישט קיין זאפאסען, וועלכע זי זאל קענען אויסנוי־צען אין די מאגערע זיבען יאהר. די פראגע איז נאר, צי צוליב דער כסדר'־דיגער פערארימונג פון די געוועלבער, פון די פאבריקאנטען און פון די בענק, ד. ה. און די גרויסע קוואלען פון שטיי־ער, — צי א בודזשעט וואס דארף אונ־טערגעהאלטען ווערען מיט 1000 קלע־צער, וועט נישט אומפאלען, אויב ער האט נישט מעהר אונטער זיך, ווי 5 הונדערט קלעצער. אט דערויף דארף מען זיך בעצייטענס געפינען א רפואה".

אין די „היסטארישע בערייכטונגען" פון מארשאל פילסודסקי געפינט זיך אנ'ארט וואו דער מארשאל רעדט וועגען דער פערזאן פון „בריסקער" דעפוטאט ליבערמאן. דער מארשאל שטעלט דארט פעסט, אז ווען ליבערמאן איז געווען אין דער מיליטערישער קאמיסיע, האט ער אוהם געמוזט געבען אנגעשריבענע „נאטיצען", כדי ער זאל זיך בעסער קע־נען אריענטירען אין מיליטערישע ענינ־ים. דערויף ענטפערט געוועזענער דעפוטאט ליבערמאן אין „ראבאטניק" אזוי:

„זייט איך האב פון יאהר 1917 גע־נומען אנטייל אין די ארבייטען פון דער מיליטערישער קאמיסיע, איז מיר קיינ־מאל אפילו נישט איינגעפאלען דער גע־דאנק, אז איך זאל זיך ווענדען נאך הילף צום ה' פילסודסקי בעזונדער'ס וועפראר, ווייל נישט ייעדעריג איינגעווייהט אין זיין טעטיגקייט. האב איך אוהם בכלל נישט געהאלטען אלס א מיליטערישען פאר־מאן. איך קאן נישט פערהוילען זיין רייניגע אפי אשונג, וואס דער אייז־מאר פון די „היסטארישע פיינונ־גען" האט ניט געבען אזוי פיל פרטיות פונ'ם לעבען פון אזא בעשטעדענער און פון אזא „נישט צענטראלער פיגור", ווי איך בין, נאך דעם ארטיקעל אויפ'ן דעם פון אויגוסט, און וועלכען מען האט מיר בעצייכענט פאר „עפעס דארט א ליבער־מאן", וואלט איך קיינמאל זיך נישט געריכט, אז מיר וועט נאך טרעפען אזא כבוד.

דאס איז וועגען מיר. וואס שייך דא־שינסקי'ן, איז ער אוצט קראנק, און ער קאן זיך מיט דעם דאזיגען ווערק נישט פערנעמען".

—פס.

אדוו. דוראטש פערמשפט אויף 200 זל. שטראף, אדער 1 חודש ארעסט

דעם 18 מערץ ב. י. איז אין גראד־נער קרייז-געריכט פארגעקומען א קאמו־ניסטישער פראצעס פון 51 בעשולדיג־טע; צווישען די אדוואקאטען האט זיך דאן געפונען אויך דער בעקאנטער פער־טיידיגער אין פאליטישע פראצעסען אדוו. דוראטש פון ווארשא.

בעת די ערקלערונגען פון עדות מצד דער בעשולדיגונג, האבען א טייל אנגע־קלאגטע אנגעהויבען שרייען און דעמאנ־סטרירען, לויט דער פעראָרדנונג פון גע־ריכטס-פארזיצער, האט די פאליציי אייניגע פון זיי, באזיל גאווריי, מיט געוואלד ארויסגעפיהרט פון זאל דורך די טרעפ פון געריכטס-זאל צראפ צום הויף.

אין דעם מאמענט האבען די אנגע־קלאגטע אנגעהויבען שרייען: „די פא־ליציי שלאגט". גלייכצייטיג האט אדוו. דוראטש אויסגערופען: „די פאליציי האט דעם אנגעקלאגטען אראפגעווארפען פון די טרעפ"; צום סוף פון פרא־צעס האט אדוו. דוראטש אויך אין זיין פערטיידיגונגס-רעדע אנגעוויזען, אז אויב די פאליציי שלאגט די בעשולדיגטע און דער אנוועזענהייט פון געריכט, קאן מען זיך שוין פארשטעלען, ווי זי בעהאנדעלט זיי אין די אנדערע ערטער.

די פראקוראטור האט איינגעגעבען אין די דאזיגע ווערטער א שווערע בעליידי־גונג בנוגע דער פאליציי און צוגעצויגען אדוו. דוראטש'ן צו פעראנטווארט־ליכקייט לויט'ן ארט. 532 פון שטראף־קאדעקס.

צום פראצעס האט זיך צום צווייטען מאל צוגעשטעלט אדוו. דוראטש אליין און אלס זיינע פערטיידיגער זענען ארויס געטרעטען די אדוואקאטען ה"ה סט. רונדזא און האניגוויל פון ווארשא און אדוו. פירסטענבערג פון גראדנע.

די פערטיידיגונג האט געפאדערט צוליב א רייהע יורידיש-פארמעלע טעמים דעם פראצעס אינגאנצען מבטל צו מא־כען, אבער דאס געריכט האט מיט דעם נישט מסכים געווען און אדוו. דוראטש ווערט פערמשפט צו בעצאהלען 200 זל. שטראף, אדער 1 חודש ארעסט. דער אורטייל איז אנ'ענדגילטיגער און מען קען אויף אוהם נאך אנגעבען א קאסא־ציע אין העכסטען געריכט אין ווארשא.

דער אונטערגאנג פון דער שיף „פילבערט" איז די גרעסטע שיפס-קאטאסטראפע נאך „טיטאניק".

א גענויע בעשרייבונג פון שוידערליכען אומגליק

די ידיעות וועגען דער שרעקליכער קאטאסטראפע מיט דער שיף „פיל־בערט", האט אין פאריז געמאכט אנ'־ערשוטערנדען איינדרוק. דער פערנעם איז גרויס פון דער דאזיגער קאטאס־טראפע איז אזוי שרעקליך, אז עס לאזט זיך גארנישט צוגלויבען, דאס אין היינ־טיגע צייטען, און דער עפאכע פון רא־דיא און אויסערגעוועהנליכע רעטונגס־מעגליכקייטען, זאלען איבער 400 מענשען קאנען דערטרונקען ווערען אין משך פון א פאר מינוט, אז מען זאל אפילו נישט קענען בעווייזען ארויסשיקען הילפס־סיגנאלען און ארויסצווארפען אויף זיך די רעטונגס-בייגעל.

די דאזיגע קאטאסטראפע, איז נאך איצט בלי ספק די גרעסטע נאך דער בעוואוסטער קאטאסטראפע מיט'ן „טי־טאניק" אין יאהר 1922. דאס איצטיגע אומגליק איז אבער נאך גרעסער דערמיט וואס דא האט זיך אויך ארויסגעוויזען די שלימזלדיגקייט און הילפלאזיג־קייט פונ'ם מענש.

ביי יעדער קאטאסטראפע ברענגען געוועהנליך די ערשטע דעפעשען גוזמא'־דיגע ציפערן וועגען די צאהל פון די קרבנות. דא האבען מיר א פונקט פער־קעהרטע ערשיינונג. און אנהויב האט מען געמיינט, אז די צאהל קרבנות איז נישט אזא גרויסע.

עס האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז דאס אומגליק איז אין דער ווירקליכ־קייט פיל, פיל גרעסער, ווי מען האט זיך פארגעשטעלט. וואס שייך די 150 פערזאן, וואס זענען צופעליג איבערגע־בליבען אין שטעטעל ווארמאנטער און אזוי ארום זיך געראטעוועט פון טויט, איז אויך נישט איינגאנצען ריכטיג. אין ווארמאנטיער זענען נאר איבערגעבליבען עטליכע פערציג פאסאזשירען, וועלכע האבען שווער געליטען פון דער ים־קראנקהייט, און זיי צוזאמען מיט די אלט אפגעראטעוועטע פון דער שיף זע־נען דאס די לעבען־געבליבענע פון דער קאטאסטראפע.

עס איז אויך מעגליך, אז עטליכע גו־טע שווימער זאלען זיך אויך האבען גע־ראטעוועט אפשווימענדיג אויף אנ'ארט און א פרעמדער ריכטונג, פון וואנען מען האט נאך איצט נישט געקענט הא־בען קיין ידיעות. עס איז אבער שוין א פעסטגעשטעלטע זאך, אז 440 פאסא־זשירען זענען זיכער דערטרונקען גע־ווארען אין ים.

די שיף „פילבערט" איז געווען פון דעם טיפ קלענערע שיפען. מיט וועלכע מ'האט העכסטענס געקענט מאכען א רייזע אויף א טייך. די גאנצע שיף האט געוואוינגען 109 טאן, 32 מעטער לאנג און 6 מיט א האלבען מעטער ברייט, און אט אויף דעם דאזיגען פערהעלטניס־מעסיג קליינעם שיפעל האט זיך ארויפ־געפאקט אנ'עולם פון 500 פאסאזשירען, אזוי ווי הערינג אין א פעסעל.

די דירעקטע סבה פון דער קאטאס־טראפע איז נאך נישט פעסטגעשטעלט, און זי וועט שוין ווארשיינליך, קיינמאל נישט פעסטגעשטעלט ווערען. איינס איז אבער זיכער, אז די סבה איז נישט גע־ווען צוליב א דעפעקט אינ'ם מאטאר, אדער אין דער שולד פון די מאטראזען.

געוועהנליך נעמט מען אן, אז דאס קליינע, פיל איבערפאקטע שיפעל האט זיך בעת'ן שטורם-ווינט איבערגעקערט. די סיטואציע איז נאך שווערער געווא־רען צוליב דער מורא'דיגער פאניק צווי־שען די פאסאזשירען, וועלכע האבען זיך אלע אויף איין קופע געשטופט צו די אינטערשטע טיילען פון דער שיף, ווע־לענדיג זיך אזוי ארום בעשיצען פון די כוואליעס, וועלכע האבען זיך מיט גע־וואלט און רעש אריינגעריסען פון אינ־ווענדיג.

דער קאפיטאן און די קליינע מאנ־שאפט, וועלכע האבען גאנ'ץ גוט פער־שטאנען די שרעקליכקייט פון דער לא־גע, זענען אומגעהאלפען, ווייל קיינער האט זיי און דער מורא'דיגער בהלה נים געהערט. און נישט צוגעפאסט צו זייערע בעפעהלען. די אומגעגרילטע מעכטיגע כוואליעס האבען איבערגעקערט די שיף אין מאמענט, ווען זי האט זיך גע־פונען 5 מייל פון פארט סאן נאזאיר. די שיף איז דערטרונקען געווארען אויף בליץ-שנעל, אז קיינער האט אפילו נישט בעוויזען צו כאפען די רעטונגס-בייגעל און זיך אריינווארפען שווימען אין ים.

דער קאפיטאן פון דער שיף „פיל־בערט" האט בעת דער קאטאסטראפע אויפ'ן „טיטאניק" אין יאהר 1912 אפ־געראטעוועט 900 פאסאזשירען פון דער דאזיגער שיף. און די אפגעראטעוועטע פאסאזשירען האבען אוהם אלס דאנק־בארקייט געשאנקען א גרויסע סומע געלד, דאס געלד האט ער אבער נישט גענומען, ווייל די שיפס-געזעלשאפט צו וועלכער ער האט געהערט האט פער־ווערט צו נעמען אנגעשטעלטע געשאנ־קען און מתנות.

ישיבה-בחורים

פיהרען מלחמות צוליב א שעהנהייטס-קעניגין

די צוויי אנפיהרער פון די מלחמות ווילען יעדער איינער, אז מען זאל קרוינען זיין כלה

די בעריהמטע אלטע יודישע שטאט פרעסבורג, וועלכע ליגט ביים ברעג פון טייך דונאי, צוויי שעה רייזע פון ווין, האט פריהער, ביי דער אלטער עסטרייך־אונגארישער אימפעריע, געהערט צו אונ־גארן. איצט הייסט פרעסבורג „בראטי־סלאווא" און געהערט צו טשעכאסלא־וואקיען.

פרעסבורג, אדער ווי יודען רופען די שטאט, פרעשבארג, איז בעריהמט מיט איהרע גרויסע ישיבות און גרויסע למד־נים און רבנים; וועלכע די ישיבות הא־בען ארויסגעגעבען אין אלטע צייטען און גיבען נאך איצט ארויס. די רייכסטע און פארנעמסטע יודישע פאמיליעס פון אל־טען עסטרייך-אונגארן פלעגען שיקען זייערע זיהן לערנען אין די פרעשבאר־גער ישיבות. פרעשבארג האט ארויסגע־געבען כלי-קודש, רבנים, דיינים, שוח־טים, מלמדים א. אז. וו. פאר אלע קה־לות. א פרעשבארגער ישיבה-בחור איז נאך איצט אויך א גרויסער יחוס פאר א שידוך.

אבער די בעריהמטע ישיבות און די ענגע אלט-פרענקישע יודישע געסלעך אין פרעסבורג זענען נאך איצט אויך פארהאן, און זיי בלינען מיט לומדות ווי צוריק מיט הונדערטער יאהרען.

אבער דער טיפ ישיבה-בחור איז א גאנ'ץ אנדערער, ווי דער ישיבה-בחור אין פוילען אדער ליטע. דער ישיבה-בחור פון טשעכאסלאוואקיען זיצט אין דער ישיבה און לערנט בלויז אין דער פרייער צייט, דאס הייסט, אין די אוונטען, נאך דער טעגליכער בעשעפטיגונג, און אויך אום שבת, זונטאג און ימים-טובים. אזא יונגערמאן רופט זיך מיט שטאל'ן „באָ־כער" (בחור). זיי זענען די זיהן פון פרומע יודען, זיי טוען פיזישע ארבייט.

איצט האט פאסירט אין פרעסבורג פאלגענדע משונה'דיגע געשיכטע, מיט וועל־כער די גאנצע שטאט קאכט.

די ישיבה-בחורים פון פרעסבורג פיה־רען א מלחמה וועגען א „שעהנהייטס־קעניגין". די יודען פון פרעסבורג האבען געוועהלט א שעהנהייטס-קעניגין, א יודי־שע, פערשטעהט זיך. די וועהלער פון דער שעהנהייטס־קעניגין, זענען געווען די ישיבה-בחורים.

עס זענען געווען, ווי געוועהנליך, פיל קאנקורענטקעס, און די וואהלען זענען נישט צוגעגאנגען בשורה. די מלחמה צווי־שען די בחורים איז א געפעהרליכע. מען צופט זיך אויך די בערדלעך, און עס פליהען שטריימלעך, מען האקט זיך אויס צייין, מען שפאלט קעפ, און מען דער־צעהלט, אז איינער האט אפילו געכאפט א מעסער.

עס איז איבריג צו זאגען, אז אלע מאמעס האבען געזאגט תהילים, און די מאמעס זענען געלאפען אויפ'ן טויזענד־יאהריגען אלטען פרעסבורגער „הייליגע ארט", רייסען קברים, אז די באבעס, די צדקניות'ן, זאלען זיך מיהען פאר זייערע טעכטער.

די שעהנהייטס-קאנקורענטקעס אליין האבען אין יענעם טאג געפאסט, ווי עס פאסט פאר א יודישער טאכטער, וואס יעדע פון זיי וויל זיין א אשתר המלכה. עס האבען זיך באלד געבילדעט צוויי צדדים, וועלכע האבען זיך בעקעמפט בעת די וואהלען.

דער פיהרער פון ערשטען איז געווען — ר' שמעלקע ב. א ישיבה-בחור מיט א שווארץ בערדעל, מיט לאנגע פאות און שווארצע אויגען. ער איז דער בעס־טער קאפ, א למדן, א מופלג. ער האט אנגעפיהרט די קאמפאניע, אז זיין כלה, פרייליין שרה'לע ג., זאל געקרוינט ווערען אלס שעהנהייטס-קעניגין.

זיין קאנקורענט איז געווען דער בחור — ר' בנימין פ., א רויטער, א הויכער, אויך א למדן, א מופלג, אבער אביסעל א קלענערער פון ר' שמעלקעלען. און ער האט געוואלט, אז זיין כלה — לאמיר

(ענדע — זייט 6)

א רעפובליקאנישער מיניסטער פון שפאניען אלס „למד וואוניק" אין א פאריזער האטעל

דער סאציאליסטישער ארבייטס-מיניסטער קאוואלערא

דער ערשטער ארבייטס-מיניסטער פון דער נייער שפאנישער רעפובליק לורגא קאוואלערא האט די טעג געווייזלט אין פאריז, וואו ער האט געפיהרט שטילע אונטערהאנדלונגען מיט בריאנ'ען און מיט דעם פראנצויזישען פינאנץ-מיניס־טער וועגען א הלואה פאר דער שפא־נישער רעפובליק.

לורגא קאוואלערא האט זיך בעזעצט אין פאריז אין א גאנץ בעשיידענעם הא־טעל, און קיינער, אויסער פערשטעהט זיך, די פארשטעהער פון דער פראנצוי־זישער רעגירונג, האבען נישט געוואוסט, וואו ער לאזשירט. ער האט דאס געמוזט צוליב דעם, כדי די זשורנאליסטען זאלען אוהם נישט צונעמען צופיל צייט מיט אינטערוויוען און מיט סתם נייגעריגע קלאץ-קשיות וועגען דעם נייעם לעבען אין שפאניען.

איינער פון די פיפיגע זשורנאליסטען האט זיך אבער דערוואוסט, וואו דער שפאנישער „למד וואוו'ניק" בעהאלט זיך אויס, און ער איז אוועקגעגאנגען און האטעל כאפען מיט אוהם א שמועס.

קומענדיג אהין אין האטעל, האט ער געפרעגט ביים פארטיער, וואו ער קען געפינען דעם עקסצעלענץ קאוואלערא, דעם שפאנישען מיניסטער.

דער פארטיער האט אויף אוהם אויס־געגלאצט א פאר אויגען מיט איבערא־שונג. און געזאגט, אז אין האטעל וואוינט טאקע זייט צוויי טעג א געוויסער קאוואלערא פון שפאניען, אבער ער מאכט גארנישט קיין איינדרוק פון אנ' עקסצעלענץ און פון א מיניסטער.

בעקומענדיג אבער א פערזיכערונג פון זשורנאליסט, אז דער דאזיגער הער איז טאקע נישט קיין אנדערער, ווי דער שפא־נישער מיניסטער, וואס געפינט זיך איצט צו גאסט אין פאריז, האט דער פארטיער אריינגערופען דעם האטעל־איינגענטימער און אוהם דערצעהלט, וואס פאר א הויכער גאסט עס שטעהט ביי זיי אין האטעל. דער האטעל־שטשיק האט זיך גערייבען די הענט פאר שמחה, א קליינקייט אזא גאסט, זיין האטעל וועט דאך איצט בעקומען א נא־מען, און פאר גרויס דאנקבארקייט האט ער איז געוואלט דעם זשורנאליסט א קוש טון פאר דער גרויסער ענטדעקונג, וואס ער האט אוהם געמאכט.

ווען דער זשורנאליסט איז ארויין אין אנגעוויזענעם האטעל-צימער, האט ער דארט געטראפען א גוט מענשען אין די מיטעלע יאהרען, א שמייכלענדיגער מיט א טונקעל-ברוין פנים און מיט די הענט אין די הויזען-טאשען. דאס איז געווען דער מיניסטער קאוואלערא, דער פיה־רער פון די שפאנישע פראפעסיאנעלע ארבייטער-פעראיינען, גרינדער פון דער סאציאליסטישער פארטיי אין שפאניען.

מיניסטער קאוואלערא האט אויפגע־נומען דעם זשורנאליסט אהן צערעמא־ניעס, ווי א געוועהנליכער בשר ודם, נים מאכענדיג קיין גרויס וועזען פון דעם הויכען אמט, וואס ער פערנעמט איצט ביי דערערעפ ובליק. און פערוויכערנדיג א פאפיראס, האט ער אין א לייכטער אנציהענדער פארם געשילדערט פאר דעם זשורנאליסט די איצטיגע לאגע אין שפאניען.

— מיר קוקען רוהיג אויף דער צו־קונפט — האט מיניסטער קאוואלערא ערקלערט — דאס שפאנישע בירגער־טום איז אנטי-מאנארכיסטיש און די גאנצע ארבייטערשאפט אהן אויסנאהם איז געזונגען רעפובליקאניש. די סאציאל־דעמאקראטישע פארטיי אין שפאניען איז א מעכטיגע און הלומ'ט נישט לעת עתה וועגען דער סאציאלער רעוואלוציע. פרובען פון דעם קליינעם היפעלע שפא־נישע קאמוניסטען קאנען נישט נענומען ווערען ערנסט, ווייל זיי האבען נישט קיין איינפלוס. די סאציאל-דעמאקראטיע האט די גאנצע השפעה אויף די שטא־טישע ארבייטער און אויף די דארפס־פויערן.

דא איז זעלבע איז אויך נישטא קיין שום גרונד מורא צו האבען פאר א קאנטר־רעוואלוציע פון רעכטס. דאס שפאנישע פאלק, וואס האט זיך בעפרייט פון דער קנעכטשאפט, וועט שוין מעהר נישט געהן אין שפאן די אינפאנטען. מיר זע־נען דערויבער פעסט איבערצייגט, אז די וואהלען צום פארלאמענט, וועלכע וועלען פארקומען אין א פאר וואכען ארום, ווע־לען נישט מאכען קיין שום איבערא־שונגען. קיין מאנארכיסטען און קאמו־ניסטען וועלען נישט געוועהלט ווערען. דאס פאלק איז נישט מיט זיי. א שטי־קעל קאמוניסטישע געפאהר וואלט נאר געקענט זיין מצד די ארבייטסלאזע לאנד ארבייטער, די רעפובליקאנישע רעגירונג ארבייט אבער אויס א גאנצע רייה פרא־יעקטען, ווי אזוי צו פערבעסערן די סי־טואציע פון דער לאנדווירטשאפט. צו דעם צוועק וויילט ער טאקע איצט אין פאריז, די צו בעקומען א הלואה, וועל־כע זאל געהן אויף צו קרעדיטירען די קליינע און ערדלאזע פויערן, אז זיי זא־לען קענען זעלבסטשטענדיג פיהרען קליינע ווירטשאפטען.

מיניסטער קאוואלערא האט אויך גע־רעדט וועגען די מלחמה-געפאהרען אין אייראפא און ערקלערט, אז די שפאני־שע רעפובליק וועט שטענדיג שטעהן אויף דער וואך פונם שלום אויף דער וועלט.

—:0:—

קאנגרעס-וואהלען אין דאנציג

דאנציג (יט"א) ביי דער בע־טייליגונג פון העכער 70 פראצ. פון די דאנציגער שקלים, זענען דא פארגע־קומען די וואהלען פון איינציגען דע־לעגאט צום 17-טען ציוניסטישען-קאנ־גרעס. פון די אבגעגעבענע 516 שטימען האט די ליגע פון ארבייטענדען א"י ערהאלטען 247, די רעוויזיאניסטען 191 און דער פעראייניגטער בלאק פון די אלגעמיינע ציוניסטען מיט דער מזרחי 78 שטימען. אלס קאנגרעס-דעלעגאט איז געוועהלט געווארען דער פועלי-ציו־ניסט ברוך אייזענשטאדט

אימפאזאנטע פייערונגען אין ליבוי צוליב'ן 10-יאהריגען יובל פון לעטלענדישען קריגס-פלאט

עס האבען זיך בעטייליגט 9000 אויסלענדישע מאטראזען און 37 קריגס-שיפען פון 7 לענדער.

(א בריף פון ליבוי צום „לאדזער טאגעבלאט")

אין דער שעהנער פארט-שטאט ליבוי (לעטלאנד) זענען פון 10. ביז'ן 13. יוני פארגעקומען די יובל-פייערונגען פון לעט־לענדישען פלאט. שוין דעם 9. יוני איז קיין ליבוי אנגעקומען אנ'ענגלישע עס־קאדרע און בעשטאנד פון 2 קריגס-שי־פען אונטער דער ליטונג פון א קאנטר־אדמיראל. שפעטער איז אנגעקומען די פראנצויזישע עסקאדרע (2 שיפען), עס־טישע — 1 שיף, פוילישע — 3 שיפען, פינישע — 1 שיף, שוועדישע — 3 שי־פען, דייטשע — 5 שיפען.

מיט אט די אויסלענדישע פלאטען זענען געקומען 4 אדמיראלען און 700 אפי־צירען.

צום יום-טוב זענען איינגעלאדען גע־ווארען נאר די מלוכות, וועמענס פלא־טען עס האבען שוין פריהער וויזיטירט אין לעטלאנד און האבען אויף אזא אופן זיך געשטעלט און פערבינדונגען מיט'ן לעטלענדישען פלאט. צוגלייך מיט אנ־דערע וויזיטע אין לעטלאנד, איז אויך נישט איינגעלאדען געווארען דער סא־וועטישער פלאט.

דער אדמיראל פון לעטלענדישען קריגס-פלאט, גראף קייזערלינג, האט אפ־געגעבען א בעפעהל וועגען צו קאמאנדי־רען צו די אויסלענדישע געסט עטליכע פלאט-אפיצירען.

נאך דער פייערליכער אויפנאהמע פאר די פלאט-אפיצירען פון אויסלאנד, זענען פארגעקומען טענים, פוטבאל און וואליבאל-שפילען.

פארנאכט האט די שטאט רינגע געגע־בען א טיי אין דעם עלעגאנטען האטעל „פעטערבורג". זייגער האלב אכט האט די רעגירונג איינגעארדענט א מיטאג פאר אנ'ערך 130 העררען.

אין די פייערונגען האבען זיך בעטייליגט דער מלוכה-פרעזידענט, מי־ניסטער-פרעזידענט, די רעגירונג, דיפ־לאמאטישער קארפוס און אנדערע הויכ־געשטעלטע פערזאנען.

נאכדעם, ווי דער מלוכה-פרעזידענט מיט זיינע בעגלייטער זענען ארויפגעגאנ־גען אויפ'ן קריגס-שיף „ווירבסאיטיס" האט די קריגס-שיף אפגעגעבען א סאלוט פון 21 שאסען. נאכ'ן צווייטען שאס האבען אלע אויסלענדישע קריגס-שיפען סאלוטירט אויך מיט 21 שאסען.

די זעלבע צאהל סאלוטען איז אפגע־געבען געווארען, ווען דער מלוכה-פרעזי־דענט האט פערלאזען די קריגס-שיף.

פון די ווייטערדיגע אינטערעסאנטע מאמענטען פונ'ם יום-טוב איז בראוי צו דערמאנען דעם גרויסען פאראד אויפ'ן גענעראל באלאד'ס פלאץ, דעם אוונד־ברויט פאר 150 אויסלענדישע און 50 לעטישע פלאט-אינסטרוקטארען און מאטראזען. ווי אויך די טעניץ אין גאר־טען „לאטשפעלפיס". אויף וועלכע עס זענען געווען איינגעלאדען איבער 1000 אויסלענדישע געסט.

די טענץ האבען זיך פערצויגען ביז 2 אין דער נאכט.

זייגער האלב 9 איז פארגעקומען א באל אין קור-הויז, וואו עס איז געקומען אויך דער מלוכה-פרעזידענט מיט זיין פרוי.

פון 12 ביז 1 אין דער נאכט זענען אלע פלאטען געווען אילומינירט. אלע שיפען זענען די גאנצע צייט געווען בע־פוצט מיט פלאגען.

בכלל האט די גאנצע פייערונג פאר־געשטעלט מיט זיך א העררליכען בילד. עס איז אינטערעסאנט צו דערמאנען, אז צום ערשטען מאל נאכ'ן וועלט-קריג הא־בען זיך איצט געטראפען דווקא אין די לעטלענדישע וואסערן דער פראנצויזי־שער און דייטשער פלאטען.

דער יום-טוב איז געווען א פיינע מא־ניפעסטאציע פון פריינדשאפט און דער־נעהנטערונג צווישען אייראפעאישע מלו־כות.

לאדז 18. יוני 1931
זון אויפג. גג. 3.16
זון אונטערג. אנג. 7.57
דאנערשטאג ג' תמוז תרצ"א פ' קרח

א באנדיטען-אנפאל על פי נוסח טשיקאגא אויפ'ן קאסיר פון „קאראלעווער מאנופאקטור"

באנדיטען טעראריזירען און רויבען אין מיטען העלען טאג א וואליזקע מיט 27000 זל. און פערשווינדען מיט אנ'אויטא

(§) אזא אנפאל, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען נעכטען בײטאג, האט אין לאדז אין די לעצטע יאהרען נישט פאסירט. לויט ווי די אויספארשונגס-ארגאנען גלויבען איבער, איז דער אנפאל אויסגעפיהרט געווארען על פי נוסח טשיקאגא, וואו מען איז געוואוינט צו די גרויזאמסטע פערברעכענס אין די אויגען פון א סך פערברעכענס.

דער קרבן פון באנדיטען-אנפאל איז געווען דער 31-יעהריגער קאסיר פון דער „קאראלעווער מאנופאקטור קארל קרענינג". אלפאנס מיכעל פון ווסכאדניא גס 59. מיכעל האט 11 פארמיטאג אפגענומען אין א באנק 27,000 זל., וואס זענען געווען בעשטימט אויף דער הײנטיגער אויסצאהלונג פאר די ארבייטער פון קארל קרענינג'ס פאבריק.

דאס געלד, וואס מיכעל האט אפגענומען אין דער באנק איז געלעגען אין א קלײנער געלער וואליזקע, און די וואליזקע איז צוגעשלאסען געווארען אויף'ן דנא פון פאבריקס-וואגען, וועלכער איז געפיהרט געווארען דורכ'ן פוהרמאן יוזעף קאוואלטשיק פון נאווע-סאדי 5.

אויף דעם דאזיגען וואגען האט זיך ארויפגעזעצט דער קאסיר מיכעל, און ער איז געפאהרען אין דער פאבריק אריין, אויף נאווא-קאנטנא 5.

ווען דער וואגען האט זיך געפינען אויף קאנטנא גאס, נעבען באהן-פלאנט, וואס שנײדט אפ די קאנטנא פון נאווא-קאנטנא גאסען, זענען פון אונטער א קופע אריין, וואס איז דארט אנגעווארפען, ארויסגעשפרונגען 5 פערשוינען מיט רעוואלווערען אין די הענד.

איינער פון די אנפאלער האט אנגעפאקט די פערד פאר די צוימען און זיי אפגעשטעלט. צוויי אנדערע האבען זיך אוועקגעשטעלט אויף בײדע זײטען פון וואגען און די איבריגע צוויי אנפאלער האבען באטראלירט אין שכנות, כדי קיינעם נישט דורכצולאזען צום ארט, וואו עס ווערט אויסגעפיהרט דער אנפאל.

דער טעראריזירטער פוהרמאן און דער קאסיר מיכעל האבען געזעהן דעם טויט פאר די אויגען, און זיי האבען אויפגעהויבען די הענט אין דער הויך.

די באנדיטען האבען בײדע בעזוכט און נישט געפינענדיג קײן געוועהר, האבען זיי געכאפט די וואליזקע און זײנען אריינגעשפרונגען אין אויטא וועלכער איז געשטאנען נישט ווײט פון ארט, וואו עס איז פארגעקומען דער אונערהערט-דרייסטער אנפאל.

פלוצלינג איז געפאלען א שאס. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז צוליב אומפארזיכטיגקייט האט א רעוואלווער אין די הענד פון א באנדיט אויסגעשאסען, און אן'אנדער אנפאלער איז פון דעם שאס לײכט פערוואונדעט געווארען.

דער פערוואונדעטער איז אויך אריינגעשלעפט געווארען אין דער טעקסי און די מאשין איז מיט דער גאנצער פארע אוועק אין דער ריכטונג פון נאווא-קאנטנא. פאר'ן אוועקפאהרען האבען די באנדיטען אונטער דער דראהונג צו דערשיסען אויף טויט געצוואונגען דעם פוהרמאן פון פאבריקס-וואגען צוריקצופאהרען אין דער ריכטונג פון שטאט.

די גאנצע געשעהעניש איז אזוי שנעל אדורך, אז די טעראריזירטע האבען נישט בעוויזען צו בעמערקען דעם נומער פון אויטא, וועלכער האט אוועקגעפיהרט די באנדיטען מיט'ן רויב.

מיכעל האט אונפערזוימט מיטגעטײלט דער פאליציי וועגען אנפאל.

אויפ'ן ארט, וואו ס'איז אויסגעפיהרט געווארען דער אנפאל איז אנגעקומען קאמיסאר באראווסקי, אינספעקטאר ניעדזשעלסקי, קאמיסאר מיקא א. א.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט דעם אינטערעסאנטען פרט, אז די באנדיטען האבען פון 10 אזייגער פרוה טשאטעוועט אויף דעם זעלבען ארט. האבען אוועקגעטריבען די דורכגעהענדע פארשטעלענדיג זיך אלס געהיים-אגענטען, וואס דארפען אויסשפירען.

די אויספארשונג דויערט.

א פאדערונג מיט א געגען-פאדערונג

(ד) ווי בעקאנט ווילען די לאדזשער סטרוזשעס א לוין-הוספה. די הויז-אייגענטימער ענטפערן מיט א געגען-פאדערונג פון רעדוצירען די לוינען פון די סטרוזשעס אויף 15 פראצענט.

די הענטימער בשותפות'דיגע קאנפערענץ וועט רעדוצירען, צו ס'וועט קומען צו א סטרוזשעס-שטרייק.

גענעראל-סעקרעטאר פון אינטערנאציאנאלע שניידער-אוניאן אין לאדז

(ד) זינט 2 טעג וועלט אין לאדז דער גענעראל-סעקרעטאר פון אינטערנאציאנאלען שניידער-אוניאן פון דרום-אמעריקא און קאנאדא ה' רובינסקי. רובינסקי איז א לאדזשער. די צארישע מאכט האט איהם געהאט פערשיקט קין סיביר.

אפצייכנונג לטובת דער „געזעלשאפט אווענט-קורסען" פאר ארבייטער

די אפצייכנונג, וועלכע קומט פאר פרייטאג דעם 19. ר.ה., האט ארויסגערופען א שטארקע פעראינטערעסירונג צווישען די ברייטסטע שיכטען פון דער לאדזשער בעפעלקערונג. א גרויסער טייל ארבייטער געוועזענע שילער פון דער אווענד-שול ביי דער דערמאנטער געזעלשאפט, וועלכע האבען געהאט די מעגליכקייט זיך אויסצובילדען און לערנען לייענען און שרייבען, האבען זיך פרייוויליג געשטעלט צו דער ארבייט, כדי מיטצוהעלפען דעם ערפאלג פון דער אפצייכנונג.

ווי אונז איז בעקאנט, האט די געזעלשאפט אווענט-קורסען זיך געשטעלט פאר אן'אויפגאבע אויסצוברייטערן איהר ארבייט, ווי אויך שאפען ספעציעלע קורסען פאר לעהרער פון אווענט-שולען און אינסטרוקטארען פאר דער פראווינץ.

◄ העלענאוו ►
היינט דאנערשטאג ד. 18 יוני 7 אוו.
פאפולערער
קאנצערט
אונטער דער לייטונג פון ה' ס. פיעטרושינסקי. 8.30 אווענד אויפטריטען פון קאבארעט-ארטיסטען פון „פיקאדילי", ווי אויך א רוסישער כאר אונטער דער לייטונג פון ה' אקימאוו און דער כאר פון דער פאלקס-שול № 28 אונטער דער אנפיהרונג פון דארגאזשאנסקי.

לאדזשער יודיש קאמעראל-טעאטער
גע.וו. ענגל. זאל
אל. 1-טער מאי 2. דירעקטאר דוד צעלמייסטער.
גאסטשפילן פון
דוד הערמאן-טעאטער
מיט'ן אנטייל פון די געוועזענע שוישפילער פון דער ווילנער טרופע
מיט דעם פרעמיער **יוסף קאמען** בראש
פון 50 גראשען ביז 1.50 זל.
היינט, דאנערשטאג דעם 18. יוני 9.30 אווענד און די ווייטערדיגע טעג
„דער נסיון"
דראמאטישע לעגענדע אין 3 אקטען פון יעקב פרעגער
פערזאנען:

לייבל שניידער—ראקאוו יחיאל	צווייטער יוד — .·.	יאן, אסמדאי, בדחן — קאמען יוסף
חנה לאה, זיין ווייב קאהאן ב.	א דיקע יודינע — בת שבע	1-טער פויער — אולריך דוד
דוד'ל זייער זוהן ·בירנבוים דוד	דער שרה-קורלענדער יעקב	2-טער פויער — .·.
ר' שלום פרנס—מעסינגער מ.	לילי, זיין טאכטער — קעניג דינה	
ר' מאטל — הירשפעלד זלמן	בגבע, דעם שרה'ס מוטער— נערה רבקה	
ערשטער יוד — זילבער יחיאל		

יודען, מעדלעך, היידאמאקעס, פויערים.
אינסצעניזאציע און רעזשי: דוד הערמאן, אדמ.-לייטער: א. גאריעלאוו
בילעטען-פארפערקויף אין דער קאנדיטארייע ראשגאלד. פיעטריקאווער 38, אין טאג פון דער פארשטעלונג פון 7 אווענט און שבת א גאנצען טאג ביי דער טעאטער-קאסע.

קאנאר'ס האבער-מעהל
מיט דעם געזונדהייטס-קאקאו „Droste" געמישט העלפט אויף העלפט אדער לויט אייגענעם געשמאק, אויסגעמישט אין געקאכט, בילדעט א גוט נאהרונגס-מיטעל פון האבער און קאקאו. דאס דאזיגע געטראנק איז נישט טייער, אין לייכט צום פערדייען און אויף דער זומער-צייט איז עס א אויסגעצייכנעט נאהרונגס-מיטעל פאר שול-קינדער, וועלכע ליבען עס גערן.

סוד „ט-ז"

היינט דאנערשטאג 8 א זייגער אין ערשטען אדער 9 א זייגער פינקטליך אין צווייטען טערמין וועט אין לאקאל פון „טאז" פארקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג. די פערזאמלונג בעט אלע מיטגלידער פינקטליך צו קומען.

משוגענע הינט

דער וועטערינאר-אמט ביים מאגיסטראט האט נעכטען ווידער פערצייכענט א פאל פון בייסען דורך א משוגענעם הינט. געביסענע פון הינט דארפען זיך מעלדען אין וועטערינאר-אמט אויף נארוטאוויטש 65, צווייטער שטאק, צימער 13.

—0§0—

טאג-כראניק

פאבאר 1910

היינט דאנערשטאג דארפען זיך צושטעלען פון יאהרגאנג 1910 פאר דער קאמיסיע 1 (זאקאנטנא 82) פון 9. קאמיסאריאט. — A ביז Ł איינשליסליך.

פאר דער קאמיסיע 2 (אגראדאווא 34 יאהרגאנג 1910 פון 14. קאמיסאריאט Ł L J G T

פאר דער קאמיסיע 3 (אלעע קאשמשושקי 21) דארפען זיך צושטעלען די יוגעלייט פון יאהרגאנג 1909, (אדראטשעניעס) פון 14. קאמיסאריאט — C ביז Ż איינשליסליך. און פון 14. קאמיסאריאט — A ביז J און Ch איינשליסליך.

די פאבאר-פליכטיגע דארפען מיט זיך מיטנעמען זייערע פערזענליכע דאקומענטען און די בעשטעטיגונגען, אז זיי זענען אריינגעצויגען געווארען אין די פאבאר-ליסטעס.

הייס-בלוטיגער פויער ערמארדעט א מיידעל, וואס וויל נישט מיט איהם חתונה-האבען

(§) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין לאדזשער קרייז-געריכט איז נעכטען געזעסען דער יונגער פויער מאקסימיליאן טווארדאווסקי פון דארף דאבראפאלע. ער איז אנגעקלאגט געווארען אין ערמארדען זיין כלה.

די אינצעלהייטען פון דעם מארד זענען אזעלכע:

אין דארף דאבראפאלע האט דער 28-יעהריגער אינוואליגער טווארדאווסקי שטערבליך זיך פערליבט אין דער 19-יעהריגער יוזעפא קאזעל, מיט וועלכער ער האט געוואלט חתונה האבען. דאס מיידעל איז אבער געווען גלייכגילטיג צו טווארדאווסקי'ן און זי האט זיך ליבערשט גע'חבר'ט מיט א געוויסען שעראמשינסקי'ן. אנהויב 1930, ווען טווארדאווסקי האט געטראפען דאס מיידעל און זי געפרעגט, צי זי וויל מיט איהם חתונה האבען, האט זי איהם געענטפערט מיט אנ'אפזאג. דאן איז דער „ליבהאבער" אריין אין גרימצארן, אויפגעהויבען א שטיין און דערמיט געמאכט א פאר טויטע וואונדען דער קאזעל אין קאפ. אין 12 טעג ארום איז זי געשטארבען. אין געריכט האט טווארדאווסקי זיך מודה געווען אין פערברעכען. זיין פערטיידיגער האט נאר געזאגט, אז ער האט נישט געוואוסט, וואס מיט איהם טוט זיך.

ער איז פער'משפט געווארען אויף 8 יאהר שווערע תפיסה.

דער אורטייל איז געווען א לייכטער דערפאר, ווייל דאס געריכט האט זיך געשטיצט דערביי אויפ'ן פאראגראף, וועלכער זעהט פאר אזא שטראף פאר בעגעהן א מארד אין אנ'אויפגערעגטען צושטאנד.

די פריוואטע מעדיצינישע פאגאטאוויע
12-333
טעלעפאן: זשעלאנא 6
ערטיילט א גאנץ יאהר מעדיצינישע הילף אין אלע פלוצלינג'ע פאלען צו יעדער צייט בייטאג און ביינאכט.
גיכע מעדיצינישע הילף פאר אקושעריע. — פערהיטונגס-סטאציע
אונטער דער לייטונג פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
טעטיג פון 9 אווענד ביז 3 ביינאכט.

מעדיצינישע הילף פאר אינוואלידען אין קראנקען-קאסע

דאס ארבייטס-מיניסטעריום האט פערארדענט דער לאדזשער קראנקען-קאסע, איבערצונעמען אין איהר רשות דאס היילען קריגס-אינוואלידען.

שוידערליכער זעלבסטמארד פון א נויט-ליידענדען

(ד) אין לאגעווניקער וואלד איז נעכטען געפינען געווארען מיט איבערגעשניטענע אדערן פון די הענט דער 38-יעהריגער ארבייטסלאזער לעאן בוראקאווסקי. כדי צו בעפרייען זיך פון דער נויט האט ער אויף אזא גרויזאמען אופן בעשלאסען צו מאכען א סוף מיט זיין לעבען.

ראדיא פראגראם

דאנערשטאג ד. 18 יוני

לאדז (233,8) 11.58 שעה צייכען, 12.05 גראמאפאן-מוזיק 1.15 טאג-פראגראם און רעפערטואר פון די טעאטערן און קינאס. 4 — גראמאפאן-מוזיק 4.35 קאמוניקאט יוגענט האסער-שטאנד 4.40 מיליטער ידיעות פאר אלע. 4.50 רעפעראט (הילנא)' 5.15 גראמאפאן-מוזיק 5.35 רעפעראט פון לעמבערג, 6 — קאנצערט 7 — פערשידענעס, 7.20 קאמוניקאט פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער. 7.30 גראמאפאן-מוזיק 7.40 רעפעראט, 8 פרעסע-טאג-צייטונג 8.15 — 9.30 טראנסמיסיע פון ווארשא, 9.30 קאנצערט, 10 — פעליעטאן, 10.15 צוגאבע צו דער ראדיא-טאג-צייטונג. 10.20 קאנצערט פון לעמבערג 10.50 קאמוניקאטען און טאנץ-מוזיק.

—:0:—

אין קאמף פון ליידענשאפטען
ראמאן פון לאדזער לעבען

(38-טע פארזעצונג)

דער פערטיידיגער, ד"ר פארגוסאן, האט זיך דערנעהנטערט צו דיאמאנד'ן און מיט מיטגעפיהל איהר געדריקט די האנד.

— איך האב געטון, וואס איך האב געקענט, — האט ער געזאגט א גערירהרטער, — אבער מען האט פריהער אויס שוין געקענט וויסען דעם אויסגאנג פון פראצעס. אמשווערסטען איז געווען פאר אייך אייער פרוי'ס עדות-זאגען. איך ווייס שוין לאנג פון מיין פראקטיק, אז די ערגסטע געגנער זענען די פערראטענע פרויען.

— פארוואס האט איהר זיך אפגעזאגט פון אפעלירען צום קעניג?

— זעהר איינפאך. איך ווייס, אז אן'אויסלענדער וועט גארנישט פועל'ן און אומזיסט וויל איך נישט ווארטען.

— איהר זענט צו שטאלץ, הער דיאמאנד, — האט דער אדוואקאט געזאגט מיט פערוואונדערונג. — אבער זאגט מיר נאר צי זענט איהר שוין אמאל געזעסען אין אן'ענגלישער טורמע? צי האט איהר שוין געזעהן ווי עס לעבען די אומגליקליכע, וועלכע מוזען אפקומען לאנגע טערמינען שווערע טורמע?

— ניין, דאקטאר, איך ווייס נישט דערוועגען, — האט דיאמאנד געענטפערט.

— איך ווייס, אז איהר ווייסט נישט, — האט דער אדוואקאט געענטפערט, — שאקלענדיג סקעפטיש מיט'ן קאפ. ווייל אנדערש וואלט איהר זיך נישט געווען אפגעזאגט פון דעם רעכט צו ווענדען זיך מיט אנ'אפעלאציע צום קעניג, אפילו ווען עס וואלט געווען א קליינע האפנונג, די שטראף זאל פערקלענערט ווערען. איהר האט נישט קיין אהנונג, ווי שרעקליך עס איז שווערע טורמע אין ענגלאנד. דאס איז דאך ערגער ווי א גהינום, ערגער ווי דער טויט, הער דיאמאנד. עס איז נישטא קיין האפנונג, אז אזא איידעלער מענש ווי איהר זאל איבערהאלטען פינף יאהר פון אזא לעבען.

— עס איז שוין שפעט צו בעמיהען זיך, מיין גורל זאל געענדערט ווערען, — האט מיט א מאט קול געענטפערט דער אומגליקליכער, — מען האט מיר צוגענומען די רעכט און איך בין אויסגעשלאסען פון דער מענשליכער געזעלשאפט.

— יא, דאס איז אמת, הער דיאמאנד, — האט דער אדוואקאט מסכים געווען. — איהר דארפט אבער נישט לאזען פאלען אייער גייסט. עס איז דא נאך א מיטעל צו פערלייכטערן אייער גורל.

— ווי אזוי? וואס פאר א מיטעל?

— ווי עס איז אייך בעוואוסט, — האט ד"ר פארגוסאן ערקלערט. — האט מען ביז ערשט נישט לאנג פערטוישט די שטראף פון שווערע תפיסה אויף אוועקשיקען אין איינע פון די ווייטע ענגלישע קאלאניעס אין ניו-סידוועלס, אין אויסטראליען, וואו די ארעסטאנטען געפינען זיך אויף דער פרייהייט און די שווערע ארבייט טוען זיי אונטערן פרייען הימעל.

אבער זייט עטליכע יאהר איז דער דאזיגער מנהג אבער אפגעשאפט געווארען אונטערן דרוק פון די איינוואוינער פון אויסטראליען, וועלכע האבען נישט געוואלט, אז זייער לאנד זאל פערפלייצט ווערען מיט פערברעכער.

— יא, איך האב געהערט דערוועגען, — האט דיאמאנד אונגעדולדיג איהם איבערגעריסען, — אבער צו וואס דערצעהלט איהר מיר דאס אלץ?

— באלד וועט איהר זיך דערוויסען, — האט דער אדוואקאט ווייטער געזאגט. איבער ניוסידוועלס זענען ביז היינט פארהאן גרויסע תפיסות, וועלכע שטעהען לעדיג זינט עטליכע יאהר. דאס זענען אפשר די איינציגע טורמעס, וואו די ארעסטאנטען ווערען בעסער בעהאנדעלט.

— איהר זענט באמת א הארציגער מענש, — האט דיאמאנד אויסגערופען, — אויב עס וועט אייך איינגעבען...

— זענט איהר, הייסט עס, מסכים? — האט איהם ד"ר פורגוסאן איבערגעריסען אין א פרעהליכען טאן, — קען איך אייך זאגען דעם גאנצען אמת? ביטע, לייענט.

ד"ר פירגוסאן האט איהם דאן איבערגעגעבען א דאקומענט, אין וועלכען עס איז געשטאנען, אז דיאמאנט ווערט אוועקגעשיקט קיין ניוסידוועלס, וואו ער וועט אפקומען זיין שטראף.

— ווירקליך, נאר אין א נויט קען מען דערקענען אנ'אמת'ען פריינד, — האט דיאמאנד געזאגט און האט א טיף-גערירהרטער געדריקט די האנד פון אדוואקאט.

געזעגענדיג זיך הארציג, האט ד"ר פורגוסאן פערלאזט די טורמע און אין א פאר מינוט ארום האבען זיך אין דער צעלע בעוויזען שווארץ און דאוויד הארוואַרט.

דער אלטער שווארץ, אמאל א פרעהליכער און מונטערער מענש, האט, וויינענדיג ווי א קינד, ארומגענומען דיאמאנד'ן און איהם צוגעדריקט צו דער ברוסט.

— יאקוב, טייערער זוהן מיינער, — האט ער אויסגעשריען, ויפצענדיג, — איז עס באמת נישט קיין בייזער חלום?

דאוויד אבער האט א שטילער צונויפגעדריקט די פויסטען און האט געקריצט מיט די ציין.

— פינף יאהר... פינף יאהר תפיסה צו פערברענגען אויף א שרעקליכען אופן, — האט דער אלטער מאן ווייטער געצויגען, — פינף יאהר עלענד און ליידען, מיינסטו, מיין קינד, אז דאס אומגליק ריהרט נאר בלויז דיך. עס צושמעטערט אויך אונז, דיינע געטריי פריינד.

— אבער מיין ליבער שווארץ, — האט איהם דיאמאנד איבערגעריסען, — דאס, וואס איז געשעהן, וועט שוין אנדערש נישט ווערען. פינף יאהר איז זעהר א גרויסע שטראף, אבער זיי ווייסען, אז זיי וועלען מיך נישט צוברעכען, בפרט, אז איך וועל די שטראף נישט אפקומען צווישען די מויערן פון א טורמע, נאר איך וועל זיך געפינען כמעט אויף דער פרייהייט. איהר ווייסט נאך אוודאי נישט, אז מען האט אויסגעפועלט פאר מיר, איך זאל אוועקגעשיקט ווערען קיין ניו-זידוועלס, וואו די ארעסטאנטען ארבייטען אונטערן פרייען הימעל.

(פארזעצונג קומט)

אנפאַל און שיסעריי אויף ווישניאָווא-גורא

צושלאָגען א בעאַמטען פון לאָדזשער מאַגיסטראַט

(—) נ שט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די ביבליאָטעק-מאַנשאַפט האָט אונטערגענומען שריט, צו פאַרהיטן די איבערזייצונג פון די אַ פאַרשטאַמטישע וויזנשאַפטלעכע אַרבעטער פון ביולאָגישע אַנפּאַלן איז אין ווישניאָווא-גורא אויסגעפירט געוואָרן אַן אַנפּאַל אויף אַלפרעד טריבע, דעם בעאַמטען פון דער פּאַוויאַטאָווער אָפּטיילונג פון לאָדזשער מאַגיסטראַט. 2 פאַרברעכער האָבן פון אים געפאָדערט געלד, אַז טריבע האָט זיי געשטעלט אַ ווידערשטאַנד, האָט איינער פון די באַנדיטן אים געגעבן אַ פּאָר פעסטע קלעפּ אין קאָפּ. טריבע איז אָפּגעגאַנגען אין בלוט און איז אַנידערגעפאַלן אויף דער ערד. די אַנפאַלער זענען דערויף אַנטלאָפן, ווייל טריבע'ס ווייב האָט געמאַכט אַ געוואַלד.

דעם זעלבן אָוונט האָבן אומבאַקאַנטע פאַרברעכער אַ פּאָר מאָל אויסגעשאָסן אין אַ ווילע אַריין, וואו עס וואוינט אַ לעטניק פון לאָדז. צום גליק איז קיינער נישט פאַרוואונדעט געוואָרן.

די פּאָליציי אין ווישניאָווא-גורא האָט אונטערגענומען אַן אַקציע צו כאַפּן די פאַרברעכער.

אַן עלעגאַנטע גנב'טע

(ד) סטאַניסלאַווא שימטשאַק איז אַן עלעגאַנטע דאַמע, וועלכע האָט זיך ספּעציאַליזירט אין גנב'ענען אויף אַ געשיקטן אופן מאַנופאַקטור-סחורות. דער סוחר אברהם פּיעטרקאָווער (נאָוואָמיעסקאַ 18) האָט זי געכאַפּט. געכאַפּט איז זי פאַר'משפּט געוואָרן אויף 2 יאָהר תפיסה.

אַ תליה אין לאָדז

ווערט אויפגעשטעלט פאַר'ן מערדער פון וואָלטשאַנסקאַ-גאַס

(ד) אַלע נערענקען נאָך אויסגעצייכנטע דעם ברוטאַלן מאָרד פון קאַטשמאַרעק'ן וועלכער האָט צוליב רויפצוועקן דער'הרג'עט צוויי מענשן: זיין שוועגערין אַגניעשקאַ קאַטשמאַרעק און דעם מאַגיסטראַט-בעאַמטן פּאַראַלסקי. קאַטשמאַרעק האָט זיך ציניש מודה געווען אין זיין בלוטיגער מאַט. ער האָט איבערגעגעבן דאָס העקל, וואָס האָט טויט געמאַכט די צוויי מענשן. די אויספאָרשונג גענען אים איז פאַרענדיגט, און אין אַנהויב יולי וועט פאָרקומען זיין פּראָצעס. אים דראָהט טויט-שטראָף.

42000 שטיק לייוונט

(ד) נאָך די ליציטאַציעס און קליינע פירמעס, דאַרפן די קאָמאָרניקעס געמאַכט „אַנ'אָנגעהויבן" אין דער גרויסער אינדוסטריע. דער קאָמאָרניק פּאָזשעלסקי האָט פאַרעפנטליכט אַ ליציטאַציע אויף 42000 שטיק לייוונט אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" אויף שרודמיעשקאַ 13.

לאָדזשער מאַגיסטראַט מוז רעדוצירן בעאַמטען-לוינען

(ב) די וואָיעוואָדשאַפט האָט אויפגעפאָדערט דעם מאַגיסטראַט אונבעדינגט צו רעדוצירן די בעאַמטען-לוינען אויף 15 פּראָצענט אומאָפּהענגיג דערפון צי די דאָזיגע רעדוקציע ווערט אַנגעקלאַגט צום העכסטן טריבונאַל.

דער הומאָריסטישער „גוטן מאָרגען" פאַר אַן אַלטן קאַוואַליר

(ר) דער 32-יעהריגער קאַוואַליר קאַראָל משיזשיק (נאָווא 2) האָט נעכטן געהאַט אַן'אונאַנגענעהמען פרימאָרגן. געהענדיג צו דער אַרבעט האָט ער פּלוצלינג באַמערקט, אַז די קלאַמקע פון זיין טיר איז עפּעס נישט אין אָרדנונג. צו זיין גרויס שטוינען האָט ער בעמערקט, אַז אין דרויסן אויף דער קלאַמקע פון טיר איז געווען אָנגעהאַנגען אַ פּעקעלע, וואָס האָט זיך בעוועגט. אין פּעקעלע איז געלעגן אַ קינד און דערנעבן אַ צעטעלע: „דער גנעדיגער אַפּוטראָפּסט עמ־פּעהלט זיך אַ פרייַנדין".

די מתנה האָט משיזשיק איבערגעגעבן דער פּאָליציי.

פינאַנץ-עקספּאָזיטורן ווערן פאַרוואַנדלט אין זעלבסטשטענדיגע פינאַנץ-אַמטן

די לאָדזשער פינאַנץ קאַמער האָט אויסגעאַרבעט אַ פּלאַן, צו פאַרוואַנדלען אַלע איינציגע לאָדזשער פינאַנץ-עקספּאָזיטורן אין זעלבסטשטענדיגע פינאַנץ-אַמטן. די דאָזיגע ענדערונג ווערט מאָטיווירט דורך דעם, וואָס ביז איצט פאַלגן די עקספּאָזיטורן אין די שטעט ווי פּאַביאַניץ, טאָמאַשאָוו, זדונסקאַ-וואָליאַ א. א. זיין אָפּהענגיג פון די עקספּאָזיטורן פון די קלענערע שטעט, ווי לאַסק, שעראַדז, בזשעזשין. דער לייטער פון אַ'ן עקספּאָזיטור, וועלכער האָט געהאַט אַ ברייטער אַרבעטס-פעלד, איז געווען בעגרענעצט אין זיין קאָמפּעטענץ און אין יעדן ענין האָט ער זיך געמוזט פאַרשטענדיגן מיט'ן אַמט, דעריבער זענען פיל ווייכטיגע פראַגן ערלעדיגט געוואָרן מיט פאַרשפּעטיגונג.

לאָדזשער שטאָט-טעאַטער

גאַסטשפּילן פון דער

ווילנער טרופּע

דיר. מ. מזאה

XVI 15-יעהריגער יובל-טורנע XVI

היינט, דאָנערשטאָג ד. 18. 6. 9 אָוו. ווידערהאָלונג פון די פּרעמיערע

שוואַרצע געטאָ

(אַלע גאָט'ס קינדער האָבן פליגעל)

פון יודזשין אָניעל. רעזשי: יעקב ראָטבוים. דעקאָר.: אַנדזשיי פּראָנאַשקאָ. נעגער-געזאַנג ה. קאָן. דירעקטאָר — מ. מזאה.

עס נעמען אָנטייל:

דזשים האַרריס	יעקב ווייסליץ	מיקקי	מ. לעמבערגער
עלס יונגעל	יוסף ווידעצקי	שאַרטי	מעלניק
מר'ס האַרריס, זיין מוטער	יוכבד ווייסליץ	אין דער קינדער-סצענע	יצחק דגים
באַטשי, זיין שוועסטער	נעמי נאָטאַן		דבורה ראָזענבלום
דזשאַ	מיכאל קאַץ	י. בילד	שבתי בליאַכער
צהוא דאָווגע	מרים אָרלעסקאַ		אסתר גאָלדענבערג

נעגערס און ווייסע

צווישן אָנהויב און ענדע פון דער פּיעסע פאַרלויפן לערך 17 יאָהר

צווייטע פּרעמיערע די „בראָיטמיל" פון דוד בערגעלסאָן

פון קאָאָפּעראַטיוון לעבן אין לאָדזשער וואָיעוואָדשאַפט

ווי מיר האָבן שוין געמעלדעט, איז אין לאָדז געגרינדעט געוואָרן אַן עקספּאָזיטור פון „פאַרבאַנד פון יוד. קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטן אין פּוילן" פאַר דער לאָדזשער און קיעלצער וואָיעוואָדשאַפטן. ס'איז נעגויע אַרומגערעדט געוואָרן סיי דער שטח פון דער עקספּאָזיטור, סיי איהרע קאָמפּעטענצן אין איהר סטאַטוט בכלל און סיי דער טערמין פון שאַפן די עקספּאָזיטור.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאָסן געוואָרן, איבערצוגעבן דעם פּרעזידיום פון ראַיאָן-קאָמיטעט, אויסצואַרבעטן אַ גענויען סטאַטוט פון דער עקספּאָזיטור, ווי אויך איהר בודזשעט, וואָס דאַרפן דערנאָך בעשטעטיגט ווערן דורכ'ן פאַרבאַנד. ס'איז אויך בעשלאָסן געוואָרן צוצוציען אין דער נאָהענטסטער צייט אַ בשותּפותדיגע בעראַטונג פון פאַרשטעהער פון לאָדזשער ראַיאָן-קאָמיטעט און פון דער יוד. קאָאָפּעראַציע אין דער קיעלצער וואָיעוואָדשאַפט, כדי צו בעשליסן וועגן די פּראָטים פון גרינדען די עקספּאָזיטור, וואָס וועט מן-הסתם אָנהויבן איהר טעטיגקייט פון חודש סעפּטעמבער ד. י.

די גרינדונג פון דער עקספּאָזיטור וועט האָבן נאָך אַ גרויסע בעדייטונג פאַר דער ענטוויקלונג פון דער יוד. קאָאָפּעראַציע אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדשאַפט.

בעראַטונג וועגן די רעדוקציעס אין דער גרויס-אינדוסטריע

(§) אין פאַרביין „פּראַצע" איז נעכטן פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג פון פאַבריקס-דעלעגאַטן צו פאַרנעמען זיך מיט דער פראַגע פון די רעדוקציעס אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע. עס איז בעשלאָסן געוואָרן אַרויסצושיקן צום אַרבעטס-מיניסטעריום אַ מעמאָריאַל אין אַנוועזענהייט אויף דער געפאַהר, וואָס עס דראָהט די לאָדזשער אַרבעטער אין פאַלע פון רעדוקציע בייַ שייבלער און גראָהמאַן, גייער, „ווידזעווער מאַנופאַקטור" א. א. וו. עס וועט אויך געפאָדערט ווערן צו פאַרלענגערן די שטונדע פון 13 אויף 17 וואָכן.

לאָדזשער מאַגיסטראַט פאָדערט אָפּצושטעלן די יקסמיסיעס

דער לאָדזשער מאַגיסטראַט האָט אַרויסגעשיקט צום יוסטיץ-מיניסטעריום אַ גרונ'טיגען מעמאָריאַל מיט אַ פאָרשלאָג אָפּצושטעלן דאָס אַרויסגעבן עקסמיסיעס פאַר אַרבעטסלאָזע און אַזעלכע, וואָס פאַרדינען ווייניג. אינ'ם מעמאָריאַל האָט דער מאַגיסטראַט אונטערגעשטראָכן די ביטערע לאַגע פון דער לאָדזשער אַרבעטער בעפעלקערונג, וועלכע ליידט צום שווערסטן צוליב'ן הערשענדן קריזיס.

א וואַנטורע צווישן ליציטאַנטן אין קרייז-געריכט

(§) אין די קולוואַרן פון לאָדזשער קרייז-געריכט איז נעכטן פאָרגעקומען אַ גרויסע צוואַנטורע.

אין צימער 25 איז פאָרגעקומען אַ ליציטאַציע פון שוויצער'ס פאָלוואַרק אין לאַסק. צו דער ליציטאַציע האָבן זיך פאַרזאַמעלט מעהרערע פּערזאָן, וועלכע האָבן זיך געשלאָגן און געלדער אַרייַן. אויף דעם באָדען איז ענטשטאַנען אַ געשלעג. א דיזשורירענדער פּאָליציאַנט האָט צונויפגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל געגן יוזעף פּלאַצעק (קעלמא 37) און דוד לאַסקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 50).

האַלב-יעהריגע פּאַטענטן

(ד) די פינאַנץ-אָרגאַנען קלערען אויף, אַז נייַ-עקזיסטירנדע אונטערנעמונגען קענען איצט אויסקויפן האַלב-יעהריגע פּאַטענטן.

פּאַס-פּריז פון „רויטן קרייז"

דער פריינדשאַפטס-מעטש וועגן דעם פּריז פון „רויטן קרייז" (אַ זילבערנער לאָרבער-קרייץ) צווישן די ספּאָרט-מאַנשאַפטן פון ל. ק. ס. און „הכח", וואָס איז בעשטימט געוואָרן אויפ'ן 21 ד. ח. ווערט אָפּגעלעגט ביז'ן 20. אויגוסט ד. י.

וועגן דער באַראַנאָווישער ישיבה

אַ שליח פון דעם בעוואוסטן גאון ר' אלחנן וואַסערמאַן, דער טאַלאַנטפולער רעדנער הרב ר' יצחק וויינצימער, וועט רעדן היינט 8 אָוונד אין ווילקער בית המדרש.

—:0:—

געלד-איבערווייזונגען קיין יוגאָסלאַוויען

(ד) פון לאָדז קען יוגאָסלאַוויען קאָן מען אַרויסשיקן ביז 3000 דינאַר, ד.ה. 470 זל.

איבערגעפאָהרען

(ד) וואָלף זיידמאַן איז איבערגעפאָהרען געוואָרן דורך אַן אויטאָ אויף קאָנסטאַנטינער גאַס.

פירמע „ל. קייזערברעכט" בעט אַ „נאַדזאָר"

מאָרגען פרייטאָג וועט דאָס לאָדזשער האַנדעלס-געריכט בעטראַכטן די ביטע פון דער אַלטער לאָדזשער אינדוסטריע-פירמע „ל. קייזערברעכט" (זגערזשער 83) וועגן אַ „נאַדזאָר".

גנבות

(ר) פון רבקה זיילער'ס וואוינונג (קילינסקי 45) האָבן גנבים אַרויסגענומען מלבושים און וועש אין דער ווערט פון 2000 זל.

מיטגעפיהל-אויסדרוק צוליב'ן טויט פון עמנואל האַמבורסקי ז"ל

גאַנץ ערשיטערט זענען מיר לאָדזשער קור-געסט, אין פראַנצענסבאַד, פון דער טרויעריגער נאַכריכט, אַז אונזער פריינד עמנואל האַמבורסקי ז"ל לעבט נישט מעהר. מיר געפינען נישט קיין טרייסט-ווערטער פאַר זיין משפחה, פאַר פּאַר לאַג פון „לאָדזשער מאָגנבלאַט" ובפרט פאַר זיין פרוי, אונזער אונטיממטע פריינדין חוה רחל'ע תחי', ווייל מיר זעלבסט דאַרפן טרייסט.

עמנואל האַמבורסקי ז"ל איז לאָדז געבוירען. אַ מאַטענס אַ קינד, האָט נים נעהערט צו אַ יחיד, נאָר צום כלל. יעדער איינער האָט אים געקענט אָנרופן „מיין עמנואל", ווייל צו אַלעמען און צו יעדענס לייַדן האָט ער זיך בעטייליגט, ווי אַן'איבערגעגעבענער פאַמיליען מיטגליד. דעריבער האָבן מיר אַן אים פאַרלוירן אַ פריינד, וואָס מיר טרייסטן. זיין עדעלע פרוי קענען מיר העכסטנס טרייסטן מיט די טראַדיציאָנעלע ווערטער: המקום ינחם אותך. זאָל זי זיך טרייסטן דערמיט, וואָס איהר מאַן האָט איהר אַ שעהנעם קרישטאַל-ריינעם נאָמען איבערגעלאָזט און אויהם, עמנואל'ן זאָל די ערד לייכט זיין, זיין נאָמען וועט אונז תמיד בלייבן לזכרון טוב.

ב. א. גליקסמאַן.

פראַנצענסבאַד, 15. יוני.

* * *

מיט געבויגענע שטעהען מיר פאַר'ן פרישען קבר פון פאַרשטאָרבענעם פּיאָנער פון דער לאָדזשער יודישער פּרעסע.

נ"ע עמנואל האַמבורסקי. מיר דריקען אויס דער פאַמיליע פון פאַרשטאָרבענעם און דעם פאַרלאַג „לאָדזשער מאָגנבלאַט" אונזער האַרציגען מיטגעפיהל אין פאַר־לייד.

לאָדזשער אַרטיסטען: שלמה קיטנער, נתן ראַבענבערג, קלמן גוטמאַן.

ווילנע.

* * *

צוזאַמען מיט'ן גאַנצן יודישן קהל אין לאָדז בעטייליג איך זיך פון דער ווייטענס אין גרויסן צער פון דער טיף-בעטריבטער משפחה, רעדאַקציע און פערלאַג פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" צוליב'ן טויט פון אונזער אַלעמען אויפ־ריכטיג געאַכטעטען עמנואל האַמבורסקי אין אייער אַלזייטיגער אונערמידליכער אַרבעט לטובת דעם יודישען כלל און פּרט געפינט אַ טרייסט.

יעקב קירשבוים דאַנציג.

* * *

טיף געריהרט פונ'ם טויט פון דעם בעקאַנטען לאָדזער געזעלשאַפטלעכען עסקן און פערוואַלטונגס-מיטגליד פון אונזער געזעלשאַפט נ"ע עמנועל האַמבורסקי ע"ה דריקען מיר אויס דער שוועגעטראָפענער פאַמיליע אונזער וואַרימסטען מיטגעפיל.

פערוואַלטונג פון דער לאָדזער „געזעלשאַפט פריינד פון יווא".

ביטעס אויף דירות אין די נייע הייזער אויף „פּאָלעשיע"

ווערן שוין אָנגענומען

די קאָמיסיע פון שטאָט-ראַט צוצוטיילען נייע דירות אין „פּאָלעשיע" וועט פון היינט, דאָנערשטאָג ביז מאָנטאָג אַנ־הויבן אַרויסגעבן פאָרמולאַרן אויף ביטעס. אויף דער צווייטער וואָך וועלן די אויסגעשריבענע ביטעס צוריקגענומען ווערן. הגם נישט אַלע הייזער וועלן מיט־אַמאָל אָפּגעגעבן ווערן צום געברויך און יולי (אַ טייל וועלן אָפּגעגעבן ווערן ערשט אין אָקטאָבער) וועט די קאָ־מיסיע צוטיילען די דירות שוין איז אַלע נייע הייזער.

מיליטערישער אַעראָפּלאַן זיך אַראָפּגעלאָזט הינטער לאָדז

(§) אויפ'ן פעלד הינטער לוטשמיעזש האָט נעכטן זיך אַראָפּגעלאָזט אַ מילי־טערישער אַעראָפּלאַן, וועלכער איז געפלויגען פון פּלאָצק קיין וואַרשאַ. אין אַעראָ־פּלאַן האָבן זיך געפינען 3 סערזשאַנ־טען. די סיבה פון אַראָפּלאָזן זיך, איז געווען אַ דעפעקט אין מאָטאָר.

PENSJONAT
„BAJKA" w OTWOCKU
ul. GLINIECKA 7.

נעהמט אָן בעשטעלונגען. אַלע מאָדערנסטע איינריכטונגען: צענטראַל-בעהייצונג, לויפענדעס - וואַסער וואַרם און קאַלט, ראַדיאָ, טעלעפאָן, לאַושענקעס, גרויסע און ליכטיגע צימערן.

צוגענגליכע פּרייזן ● אַ שטרענג כשר'ע קוך

בעשטעלונגען ווערן אויך אָנגענומען טעלעפאָניש נומער 23־1

היינט אָפּצייכן-פערקויף לטובת „מלבוש ערומים"

היינט וועט אויף די לאָדזער גאַסען פערקויפט ווערן אָנ'אָפּצייכען לטובת „מלבוש ערומים".

אין משך פון יאָהר ווערן דורך דעם דאָזיגן פעראיין בעקלייט און בעשיכט עטליכע הונדערט אָרימע קינדער. ס'איז צו ערוואַרטען אַז דער היינטיגער אָפּ־צייכען-טאָג וועט פון דער יודישער בע־פעלקערונג וואַרים אונטערשטיצט ווע־רען.

טעאַטער און קונסט

פון דוד הערמאַן-טעאַטער

היינט און מאָרגען די שטאַרק אויס־געגומענע דראַמאַטישע לעגענדע „דער נסיון" וועלכער וועט געשפּילט טעגליך ביי אויספערקויפטען טעאַטער.

„שוואַרצע געטאָ"

גאַסטראָלען פון דער ווילנער טרופּע

היינט גיבן די „ווילנער" צום 3-טען מאָל יודזשין אָניעלס „שוואַרצע געטאָ".

אַזאַ פאַרשטעלונג האָט שוין לאַנג דער לאָדזשער טעאַטער-עולם נישט גע־זעהן. אַ מוזיקאַלישע דורכגעטראַכטע רעזשי פון יעקב ראָטבוים, פּרעכטיגע דעקאָראַציעס פון אַנדזשעי פּראָנאַשקאָ, דאָס קלינגענ־דיגע נעגער נעזאַנג און מוזיק פון הע־נער קאָן און איבער אַלעמען דאָס וואונ־דערבאַרע שפּיל פון מרים אָרלעסקאַ און יעקב ווייסליץ בראש פון דעם גלענצענ־דען אַנסאַמבל פון דער ווילנער טרופּע.

אַלס צווייטע פּרעמיערע גרייט זיך דוד בערגעלסאָנ'ס „בראָיטמיל". אין „בראָיטמיל" — טרעט שוין אויך אויף דער בעקאַנטער אַרטיסט שמואל לאַנ־דוי.

שפּינער-קאַרטעל ענדליך געשאַפען

פערגאַנגענע וואָך זענען פאָרגעקו־מען איניגע וויכטיגע קאָנפערענצען צווישען דער פירמע אייטינגאָן און „זשיראַרדאָוו" און די געוועזענע מי־ניסטאָרען גליוויץ און קלאַרנער די פירמעס האָבן בעשלאָסן אַריינצו־טרעטען אין שפּינער-קאַרטעל.

—090—

ס'זאָל בלייבן אין דער משפחה...

בילדלעך פון לאָדזשער ראַבינאַט

צו אונגעם פון די הויכע רבנים איז די טעג אַרויפגעקומען אַ יונג פּאָר פאָלק. ער: אַ הויכער, אַ דאַרער, דעם קאַ־פּעלוש פאַררוקט אין דער זייט, די האָר צעשויבערט, די אויגן מיט אַ רייַנגעקראָ־כענען אין קאָפּ. און אַ בלאַס געזיכט — וואָס ס'מאַכט, ניכער דעם איינדרוק פון אַ טויטן, וואָס מען האָט אים ערשט צוריקגענומען פון קבר!

זי: פון מיטעלן וואוקס, שלאַנקע פי־גור מיט שטיבעלדיגע אויגן, קענטיג, וועהר צופרידן פון אוצטיגען עסק.

דער רב פרעגט, וואָס איז איער פער־לאַנג?

זי ווייזט אָן אויפ'ן יונגערמאַן!..

— נו, וואָס זאָגסטו נייעס, יונגער־מאַן?

דער יונגערמאַן וויל ענטפערן, נאָר, פּלוצים שטיקט אים, ווי ס'וואָלט ביי אוהם אָפּגענומען געוואָרען דאָס לשון.!

דער רב בעמערקט עס און הייסט זיי זיצען. און ווען דער יונגערמאַן האָט זיך בערוהיגט, הויבט ער אָן צו דערצעה־לען:

— שטאַמען שטאַם איך פון פּוי־משעוו. נאָך אין די יונגערע יאָהרען האָב איך מיך געמוזט נעמען צו אַ פּאַר, צוליב דער שווערער מאַטעריעלער לאַגע, וואָס האָט געהערשט ביי מאַמען און שטוב. און ווען איך האָב שוין דערגרייכט מיין ציל, איך האָב שוין גענומען פער־דינען, האָט מען אין דער היים אָנגע־הויבן צו קלערען פאַר מיר וועגן „אַ תכלית". שדכנים האָבן כסדר גע־ברענגט פרישע סחורה... מיין טרויערי־גער גורל האָט אָבער געוואָלט, אַז איך זאָל מיינע יאָהרען אָנהויבן צו פער־פינסטערן!.. האָט זיך. מיין לאָדזשער פעטער געמוזט הערומטען פון שידוך און אונטערגעשיקט אַ שדכן: בכן, וואָס דאַרפסט מען טון אַ שידוך פון דער פרעמד, וואו מ'קען נישט די מענשען. איך האָב אַ געראָטענע טאָכטער, אַבי־סעל גרן איז אויך דאָ. איז דאָך גלייכער צו טון אַ שידוך מיט „אייגענע"...

מיינע עלטערן האָבן, נאַטירליך, אויך מסכים געווען צום שידוך, האַל־טענדיג, כ'וועל נים פאַרפרעמדט ווערען. עס וועט זיין, ווי אונדערהיים... אָך, איז דאָס אַ היים!.. ברעכט ער אויס און אַ ספּאַזמאַטיש געוויין!..

דער רב, בערוהיגט אוהם און ער דער־צעהלט ווייטער:

— מיט דריי יאָהר צוריק האָב איך חתונה געהאַט מיט מיין קוזינקע, א חי־נען מלמד'ס אַ טאָכטער. באַלד נאָך דער חתונה, האָב איך בעמערקט בייַ איהר אַנ'אויסערגעוועהנליכע קרענק. דהיינו — זי פאַלגט כסדר חלש'ן. אין אָנהויב האָט זי מיר געענטפערט. דאָס איז אַ ווייַ־טאַג, וואָס נעהט פאַראיבער. כ'האָב אָבער געזעהן, אַז זי בעקומט אָפטע „נאַפּאַדען", האָב איך געבראַכט די גרעסטע דאָקטוירים, און די דאָקטוירים האָבן ערקלערט, אַז דאָס איז אַנ'אַנ־הייבאַרע קרענק, ווי עפּילעפּסיע, און מיין וואוינען מיט איהר איז פאַר מיר זעהר שעדליך. נאַטירליך, האָב איך דאָס גאַנץ גוט געפיהלט! און איך האָב גע־נומען מיט איהר איינ'טענה'ן: — וואָס כ'האָב געקענט טון פאַר דיר, איז מיר נישט געווען צו טייער! און איצט האָס־טו דאָך, געהערט, וואָס די דאָקטוירים האָבן געזאָגט.. צו וואָס זאָלען נאָך צוויי נפשות אָפּפינסטערן זייערע יאָה־רען! לאָז מען זיך שיידען און זיי צו־פרידען, אַז די ווייסט לאַטש מיך ראַ־טעווען...

אָבער עס האָט נישט נעהאָלפן קיין בקשות. דער האַרטנעקיגער פעטער און שווער האָט נישט דערפון געוואָלט הע־רען. פאַראַיאָהרען האָב איך גערופן זיי צום דין צום באַלוטער רב. אָבער דאָרט האָט דער שווער אַרויסגעשטעלט אַ פאָ־דערונג: מויזענד דאָלאַר פאַר'ן — גט. מיין גאַנץ פערמעגנס איז דעמאָלט בע־שטאַנען פון טויזענד זל. האָט מיר דער האַרציגער שווער געענטפערט: ווערט נישט פון געשעפט!

כ'האָב אָבער נישט גערוהט און אָנ־געקלאַפּט אין די טירען ביי עטליכע מורה הוראות, אויך דאָס האָט נישט געהאָלפן! בין איך אָוועק בעלגיען, וואו כ'האָב מיר גאַנץ שעהן פערדינט און געלעבט און כ'בין דאָרט געוואָרען פערליבט. הגם, איך האָב נישט גע־האַט, וואָס מורא צו האָבן, ווייל, מיר האָבן נישט קיין שלובנעם אַקט מיין געווינסן האָט מיך אָבער געפּלאָגט, איך האָב בעשלאָסן נאָך פּרובירען, מעגליך, וועט שוין מיין פעטער איצט פערשטעהן, אַז ס'איז גלייכער נישט אים און אונז אָנצוטון שאָדן. — דערביי האָט מאַקי דער רב גענומען דעם ענין צו קענטניש, און האָט צוזאַמען גערופען די מורה-הוראות, וועלכע האָבן אַרויסגעטראָגן דעם פּסק: דער יונגער־מאַן האָט צו געבן 200 דאָלאַר — פאַר'ן גט, און אָפּצוגעבן אַלע חפצים.

סא.

גאַנצער סאָוויעט בעזייטיגט צ"ליב זייז אַנטיסעמיטישער האַנדלונג

מ אָ ס ק ו ו ע (יט"א) פון דער שטאָט ווערכענט (סאָוויעטישער דאָנעסמאָן) איז מען מודיע, אַז די גאַנצע אָרטיגע אַד־מיניסטראַציע איז געוואָרען בעזייטיגט דורך דער אויפזיכט־מאַכט און אייניגע נעאַמטע זענען אַפילו צוגעצוינען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרט־ליכקייט פאַר אַנטיסעמיטישער האַנד־לונג לגבי דער אָרטיגער יודישער בעפעלקערונג.

די געשיכטע שטעלט זיך פאָר אַזוי: זייט אַ געוויסע צייט האָט זיך אין דער שטאָדט דערבענט געפילט אַ שטאַרקער מאַנגעל אין נאַפט, וואָס איז געווען אַ פועל יוצא פון ספעקולאַציע מצד גע־וויסע סוחרים, וועלכע האָבען אויסגע־קויפט אַלע זאַפאַסען פון נאַפט. דער אָרטיגער סאָוויעט האָט פעראָרדענט דורכצופיהרען אַ רעוויזיע אין די היי־זער פון די „נעפּמאַנען", וועלכע מ'האָט חושד געווען אין דער דאָזיגער ספעקו־לאַציע. דער פּאָליציי־קאָמענדאַנט באַ־רוטקאָוו און דער קאָמאַנדיר פון די פייערלעשער גאַרדען, וועלכע מ'האָט איבערגעגעבען די אויפגאַבע צו דורכ־פיהרען דעם בעפעהל פון'ם סאָוויעט, האָבען פעראָרדענט צו דורכפיהרען די רעוויזיע בלויז אין דער יודישער גע־גענד פון דער שטאָדט. ווען די אָרטי־גע יודען האָבען דערלאַנגט אַ פּראָטעסט געגען די דאָזיגע האַנדלונג צום פּראָ־קוראָר מאַטאַקאָוו, האָט דער לעצטער געגען דעם לחלוטין נישט רעאַגירט. די יודען האָבען זיך דאַן געווענדעט מיט אַנ'אָנקלאַגע צו דעם ראַיאָן־קאָמיטעט פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, וועל־כע האָט דורכגעפיהרט אַנ'אויספאָרשונג. אַלס רעזולטאַט פון דער אויספאָרשונג זענען אַלע מיטגלידער פון דעם אָרטי־גען סאָוויעט געוואָרען בעזייטיגט און דער פּראָקוראָר מאַטאַקאָוו האָט בעקי־מען אַ פאָרוואורף, אַ חוץ דעם האָט זיך דער קאָמוניסטישער קאָמיטעט געווענ־דעט צו טאַטאַקאָוו'ס העכערער מאַכט מיט אַנ'ערקלערונג, אַז דער קאָמיטעט געפינט איין פאַר נויטיג מאַטאַקאָווען צו איבערפיהרען אין אַנ'אַנדער אָרט. די הויפט־שולדיגע באַרסוקאָוו און גאַר־

די נישט־ציוניסטישע פאַרשטעהער־שאַפט פון דייטשען יודענטום
איז רעט פון דער יודישער אַגענץ

בערלין (יטא) דאָ איז פאָרגעקו־מען אַ קאָנפערענץ, אין וועלכער עס האָ־בען זיך בעטייליגט 150 אָנגעזעהענע פאָרשטעהער פון דייטשען יודענטום אויף וועלכער עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען די דייטשע סעקציע פון נישט־ציוניסטישען צד אין דער יודישער אַגענץ. פאָרזיצער פון דער קאָנפערענץ איז גע־ווען דירעקטאָר אָסקאַר וואַסערמאַן, וועלכער האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער פינאַנציעלער און פּאָליטי־שער סיטואַציע פון דער יודישער אַגענץ. ד"ר האַנטקע האָט געהאַלטען אַ רעפע־ראַט וועגען די אַרבייטען פון קרן־היסוד. נאָכ'ן רעפעראַט פון ד"ר רופּין וועגען דער קאָלאָניזאַציאָנס־טעטיגקייט פון

דער יודישער אַגענץ האָט זיך אַנטוויק־קעלט אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע און נאָכ־דעם האָט די קאָנפערענץ בעשטעטיגט אין בייזייטס צוזאַמענשטעל, מיט דיר. וואַסערמאַן אין דער שפּיץ, די דייט־שע סעקציע פון די נישט־ציוניסטען אין דער יודישער אַגענץ. די קאָנפערענץ האָט אויך אויסגעוועלט אַ קאָמיסיע מיט דער אויפגאַבע אויסצואַרבייטען אַ פּאָר־שלאַג וועגען רעפאָרמירען די אָרגאַני־זאַציע און דעם וואַהל־מאָדוס פון די רעפּרעזענטאַנטען פון דייטשען יודענטום אינ'ם נישט־ציוניסטישען טייל פונם ראַט פון דער יודישער אַגענץ.

דען זענען צוגעצויגען געוואָרען צו גע־ריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט און אויסער דעם האָט מען באַרסוקאָווען אויסגעשלאָסען פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

דער שליסעל צום ערפאָלג איז אַנ'אַנאָנס אין „לאָדזער טאָגעבלאַט".

ישיבה־בחורים
(ענדע פון זייט 3)

איהר אָנרופען — פרייליין רבקה ל., זאָל געקרוינט ווערען אַלס שיינהייטס־קעניגין.

ר' שמעלקעלע האָט אין בית המדרש אַ פּאַטש געטאָן מיט'ן פּראַלניק אויפ'ן בע־לעמער, געהייסען זיין שאַ־שטיל און מתרה און מודיע געווען, אַז ווער עס וועט נישט אָפּגעבען זיין שטימע פאַר זיין כלה שרה'לע, מעג זיך בעצייטענס נעהמען אַ בייטעל פאַר זיינע ציינער.

ר' בנימין האָט אָנגעשריבען אַ „קול קורא", וועלכען ער האָט צעקלעפּט אין די יודישע גאַסען אויף די ווענט. דער „קול קורא" האָט זיך אָנגעהויבען מיט „שמע ישראל!" און האָט זיך געלייענט אומגעפעהר אַזוי:

„יודען בני רחמנים! צאן קדשים! (הייליגע שעפּעלעך). עס ווירד געטאָן מיט אייערע גרויסע איינוועהרע בגבולינו אין אנדערע גרעניצען. רשעים פעלשען די וואַהל של היפת תואר. די זינדע איז זעהר גרויס. מיר וועלען גיכט דערלאָזען, אַז דאָס האַרץ פון אונזערע פיינדע זאָל זיך פרעהען מיט איינעם באַזונג. ווער עס וועט נישט אָפּגעבען זיין שטימע פאַר בתולה יקרה יפת־תואר, מרת רבקה'לע, תחית, דער ווירד האָבען איין שוואַרצען סוף. מאַן ווירד איהם אונטערברעכען די ציינער

נאום החתן ר' בנימין פ."

האָט זיך טאַקע אין טאָג פון דער וואַהל דער עולם דערשראָקען, און די בחורים פון דער „שעהנהייטס־זשורי", די שעהנ־הייטס־מבינים, זענען געפאַלען אויפ'ן שכל און האָבען אָפּגעגעבען זייערע שטי־מען פאַר ביידע שיינהייטס־קאָנקורענט־קעס, פאַר שרה'לען און רבקה'לען.

וועמען אָבער זאָל מען אָנטון די קרוין, — ר' שמעלקעלע'ס כלה, שרה'לען, צי ר' בנימינ'ס כלה, רבקה'לען?

אָט דאָס איז איצט די פראַגע, צוליב וועלכער די פּרעסבורגער ישיבה־בחורים רייסען זיך אַרום. און אין פּרעסבורג איז פרעהליך. פּעטש פליהען ווי פרעמיער.

ליופען יודען, שמייסען און פרעגען מיט גרויס אונטערעס איינער דעם אַנדערען, אַזוי ווי זיי וואָלטען גאָר קיין אַנדערע דאגות נישט געהאַט:

— נו, וואָס הערט זיך?
— וואָס זאָל זיך הערן? ס'איז שלעכט!
— מ'האָט געוועהלט?
— געוועהלט.
— וועמען? שרה'לען, צי רבקה'לען?
— ביידען.

מ־ח

„MOULIN ROUGE" רעסטאָראַן מאָניושקי 1 טעל. 111-04

מיטאָגען גיט פון היינט אָן אַרויס געשמאַקהאַפטע פון 3 געגג פאַר 2 זל.

די קיך איז אונטער דער לייט. פון דעם געוועזענעם אייגענטימער פון „מעטראָפּאָל" ה' קאָרנפעלד.

שנעלע און העפליכע בעדינונג.

נייער פאָהר־פּלאַן פון די באַהנען
גילטיג פון 15. מאַי.

לאָדזשער פאַבריקס־וואָקזאַל

קומט אָן:

פון קאָלושקי (פערב. מיט וואַרשאָ)	2,26
„ „	4,15
„ „	5,35
„ „	6,55
„ „	7,19
„ „	7,34
„ „	7,50
„ „	8,37
„ טשענסטאָכאָוו	9,19
„ קאָלושקי (מאָנטאָג און נאָך חגא)	9,55
„ „ (פערבינדונג מיט וואַרשאַ)	10.27
„ „	13,02
„ סקאַרזשיסק (פערב. וואַרשאַ)	14,47
„ וואַרשאַ (מיט רעסטאָראַן־וואַגאָן)	16,10
„ קאָלושקי (פערבינדונג וואַרשאַ)	17,37
„ קאָלושקי	19,59
„ ווערשאַ	20,45
„ קאָלושקי (בלויז אין חגא־טעג)	21,24
„ „	22,02
„ „	22,52
„ סקאַרזשיסק	23,10
„ קאָלושקי	23,42

פאָהרט אָפּ:

קיין קאָלושקי	0'35
„ „ (פערבינדונג מיט וואַרשאַ)	1,45
„ „ (פערב. טשענסטאָכאָוו)	2,45
„ „ (פערבינדונג וואַרשאַ)	5,50
„ „	6,50
שנעלצוג קיין וואַרשאַ	7,45
קיין קאָלושקי (זונטאָג, חגא)	9,02
„ סקאַרזשיסק	9,50
„ קאָלושקי	10,56
„ „ (פערב. מיט וואַרשאַ)	11,35
„ „ (פערבינדונג וואַרשאַ)	13,58
„ „	15.05
„ סקאַרזשיסק	15,25
„ קאָלושקי (פערבינדונג טשענ־סטאָכאָוו—קאַטאָוויץ)	16,05
„ „ (פערבינדונג וואַרשאַ)	16,55
„ „	17,50
„ „ (פערבינדונג וואַרשאַ)	18,30
שנעלצוג קיין וואַרשאַ (מיט רע־סטאָראַן־וואַגאָן)	19,10
קיין קאָלושקי	19,30
„ „	20'20
„ „ (פערבינדונג קאַטאָוויץ)	21,20
„ „ (פערבינדונג וואַרשאַ)	21,55

קאַלישער וואָקזאַל

קומט אָן:

פון פּויזען	0,21
„ וואַרשאַ	1,00
שנעלצוג וואַרשאַ	3,39
„ פון וראָצלאַוו (דורך לעש־נאָ—אָסטראָוו)	3,43
פון קוטנאָ, פּלאָצק	4,17
„ אָסטראָוו־וויעלקאָפּ.	4,49
„ הערב גאָווע־קאַטאָוויץ (דורך זד.־וואָליאַ)	5,25
„ קראָקאָ־קאַטאָוויץ	6,21
„ לאָסק (אין וואָכענטעג)	7,10
שנעלצוג פון פּויזען־בערלין	7,30
פון לאָוויטש	7,35
„ קוטנאָ־גדיניע (פּלאָצק)	8,05
„ אָסטראָוו־וויעלק.	8,47
„ לעמבערג (שלאָף־וואַגאָן 3. קלאַס)	9.15
שנעלצוג פון וואַרשאַ	9,22
פון לאָסק (זונטאָג)	10,55
„ וואַרשאַ	11,30
„ פּויזען	12,15
„ קוטנאָ־פּלאָצק	12,52
„ לאָסק	15,30
„ פּויזען	17,54
„ קאָלושקי	18.50
„ נאָווע־הערב, טשענסטאָכאָוו (זד.־וואָליאַ)	19,40
„ קוטנאָ־פּלאָצק	19,45
שנעלצוג בערלין—פּויזען	20,20
פון וואַרשאַ (שלאָף און רעסטאָראַן־וואַגאָן)	21,34
„ לאָסק (פרייטאָג, שבת, זונטאָג, חגאות)	21.48
„ קוטנאָ־פּלאָצק	22,28

פאָהרט אָפּ:

קיין קוטנאָ־פּלאָצק	0,32
„ הערבי־נאָווע־קאַטאָוויץ (זד.־וואָליאַ)	0,42
„ אָסטראָוו־לעשנאָ	1,18
שנעלצוג קיין וראָצלאַוו (דורך אָסטראָוו)	2.47
שנעלצוג קיין וואַרשאַ	3,51
קיין וואַרשאַ	5,04
„ פּויזען	6,40
שנעלצוג קיין וואַרשאַ	7.38
קיין קאָלושקי	8,35
„ לאָסק (קאָלומני)	9,05
שנעלצוג קיין פּויזען	9,35
קיין קוטנאָ	9,45
„ פּויזען	11,45
„ קוטנאָ	12,25
שנעלצוג וואַרשאַ	13,10
קיין לאָסק	13,40
„ פּויזען	15,10
„ קוטנאָ־פּלאָצק	15,20
„ לאָוויטש	15,35
„ נאָווע־הערבי, קשענסטאָכאָוו	17,40
„ וואַרשאַ	18,10
„ אָסטראָוו־וויעלקאָפּ.	19,35
„ לאָסק	20,00
„ לאָוויטש	20,25
„ לעמבערג (פערבינדונג בודאַפּעשט)	20,42
שנעלצוג פּויזען—בערלין (שלאָף־וואַגאָן)	21,42
קוטנאָ (פּלאָצק) גדיניע	22,00
קיין קאַטאָוויץ־קראָקאָ	22,55

לעזט און אַבאָנירט „לאָדזער טאָגעבלאַט"

Ogłoszenie.

Towarzystwo Kredytowe miasta Łodzi podaje niniejszem do wiadomości stowarzyszonych, że począwszy od dnia dzisiejszego Kasa Towarzystwa przyjmuje na bieżące i zaległe raty od pożyczek kupony od listów zastawnzzh $4^1/_2$%, 5% i 8% płatne dnia 1 lipca 1931 roku **bez dyskonta.**

קינא ZACHĘTA זגיערזשער־גאַס 26.

היינט און טעגליך! — גרויסער דאָפּעלט פּראָגראַם
1־טע בילד. אָריגינעלע דראַמע א. נ.
דר. מאַסענא
אין דער הויפּט־ראָל מיכעל ווערב
2־טע בילד א. נ.
„מאַן געגען זיין ווילען"
די פּרעכטיגסטע קאָמעדיע פון אַלע צייטען אונגעוועג ליכער קנויל פון צופאַלען.
אין דער הויפּט־ראָל מאָנטע באַנקס

אַכטונג! זומער־סעזאָן אָנהויב פון סעאַנסען פון 5.30, יום־טוב דעם 4. ד. ח., שבת און זונטאָג פון 3 נאָכמיט. אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון י. סטעפּאַנסקי.
פּרייזען ערמעסיגט. פּרייזען ערמעסיגט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
1 זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער, קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ־עלעקטרישער הייל־קאַבינעט • סאָסמעטיק.
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.
באַזונדערע וואַרטע־צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זלאָטעס

„HERCLIJA"
PENSJONAT - INTERNAT
dla dzieci i młodzieży
w pięknym lesie
CZARNIECKIEJ-GORY
OTWARCIE 1-go CZERWCA r. b.
Korepetycje, gimnastyka, i rozrywki pod kierownictwem sił fachowych.
wszelkie kąpiele lecznicze, wykwitna kuchnia—
Najtroskliwsza opieka i pielęgnacja zapewnion
Dokładne informację i zapisy przyjmuje p. Poznańska, ul. Magistracka 20, telefon 20-103.

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש!
אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אַנ־געוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ
פּעטריקאָווער 17
2־טער הויף פּאַרטער
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52. טעל. 79-149.
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי פּיטעס, קלויזולעס און זאַ־בעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען אין משך פון 24 שעה. אַפּע־לאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָקאַטיעס, רע־קורסען וועגען פּענסער, רינזען אין קאָ־מיסאַריאַט־זשאַנדו, וועקסעל־אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות־אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצן אינטערציזיעס, אַקטן, דאַראַוויזנעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, צוועג־טועל מים אַנ'דזשקאַם.
י. מאַנעלאַ
2־טער הויף פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52. טעל. 79-148.

פערלוירען געוואָרען
18 וועקסלען אויף אַ סומע פון 2300 זל. אַלע בעוואָרענישען זענען געמאַכט געוואָרען. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אָפּצוגעבען פּילסודסקיעגאָ 57 צו ה. נייפעלד.

געגען שווייס פון פיס
און אָדטשיסקעס נוצט נאָר דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז נור 30 גראָשן. נוצט נישט קיין אַנדערע ענליכע נאָכמאַכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען און שאַדען די פיס און אייער געזונד. אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען און שוואַרצע ווערים פּרייז 50 גראָשן. אויך פלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך פּרייז 70 גר. אַ פלעשעל אויך קינסטליכער שניי נוצט אויף פערשידענע פערוויילונגען ון חתונות, בעלער פּרייז 30 גראָשען אַ שאָכטעל צו בעקומען ביים צייטונגס־פערקויפער ווינער פּיעטריקאָווער 10.

בשורת ספר חדש

יצא לאור ספר „באור ומדרש תורה" פירוש על חמשה חומשי תורה ביחוד על דברי המדרש רבה הסתומים מאת הרב הגאון ר' ברוך בענדיט גליקסמאַן ז"ל. חלק שני על שמות ויקרא במדבר דברים. להשיגו אצל נכדו המו"ל

פ. ז. גליקסמאַן ודז זאַוואַדזקאַ 16a

געגען שווייס פון פיס
און אָדציסקעס נוצט נאָר דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל" היט אייך פאַר פערשידענע עהנליכע נאָכמאַ־כונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען נאָר שאַ־דען די פיס און אייער געזונד. פּרייז 30 גר. אויך פלין „ראַדיקאַל" צו וואַנצען גאַראַנטירט אויך אַ גאַנצען זומער פּרייז פון אַ פלעשעל 10 דעקאָ 70 גראָשען. צו בעקומען ביים צייט־טונגס־פערקויפער וועלניאַזש, אַלטע שטאָט 1, אויך ביים צייטונגס־פערקויפער פּנחס וועל־ניאַזש, פּיעטריקאָווער 34 רוג צעגעלניאַנאַ.

וויכטיג פאַר שאַכטעלמאַכער און שוסטער־צודאַטען־געוועלבער
בעזיצע אַ גרויסען אויסוואַהל פון
ווייסע, ברוינע און ריינשליף־דעקעל
ווי אויך פאַר פּאַסט־פּאַקעטע, אינלענדישע און אויסלענדישע צו קאָנקורענץ־פּרייזען.
Hurtowy Skład Papieru i Tektury
J. M. LIPIŃSKI
Łódź, ul. Zachodnia 59.

אַ פריילייך
וועלכע קען לערנען די פּוילישע שפּראַך ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אָפערטען אין אדמ. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונטער „212"

ביליגער אויספערקויף פון פערשידענע
אַלפאַגענע מאַרינאַרקעס
ביי חיים מענדראָווסקי, אָגראָדאָווא 8 №
טעל. 202-28.

אַ האַנד־שפּולערין
וועלכע קען אויך האַנד־נייעריי ביי סוועטערס, קען זיך מעלדען ביי דער פירמע „ŻAKARD", Cegielniana 34 (daw. 64).

אַ מעבלירט צימער
מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג פון זאָפאָרט ביליג צו פערמיטען. מאַן, פּיעטריקאָווער 10.

דאָס קאָנצעסיאָנירטע עלעקטראָטעכנישע ביוראָ פון
מ. וואַלדמאַן
נעמט אָן ליכט־ און קראַפט־אַנלאַגען צו מעסיגע פּרייזען. ביים טאַמבורירער נ. וואַלדמאַן,
ווסכאָדניאַ 50

קאָלערטע און ווייסע דאַמען־וועש
ROBOTA RĘCZNA—האַנד־אַרבייט
נעמט אָן צו שטיקען און נייען מיט אייגענע ווי אויך אָנפערטרויטע וואָרע ווי Petite-reine Crèpe-de-Chine א.ז.וו. אַלעס לויט פּאַריזער און ווינער זשורנאַל. זאַוואַדזקאַ 27 בליוויס.
טעלעפאָנירט 32=186 קומען מיר צום קונדע

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען־היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבערצו־בייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט דעם אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2־טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.
בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויס־פּערטיגונג — 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל
נאָר פאַר 2 50 זל.
„TOLA"

דאַמען־סאַקעטקעס
פון אַלטע פילץ־היטן אונט אָהערשיד מענער דאַמען־היט, מאַך איך די שענסטע פאַ אַ בדאַמען אויסקערעס אין פיינער אויס־פיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

Odpowiedzialny redaktor-wydawca: M. Hamburski

Drukarnia: E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 46